

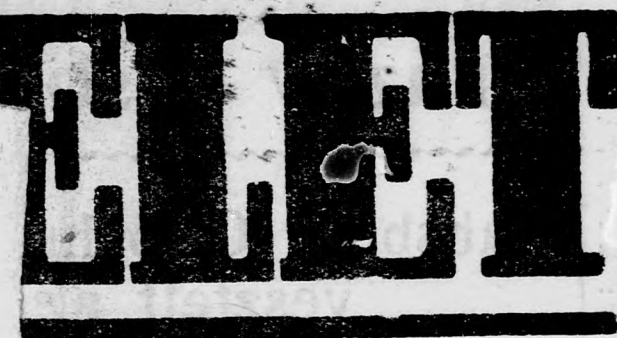
Taxa postala
platite in numerar
No. 224.716-9-29

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (vot Brassai
ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre 600 lej
Negyedévre 320 lej
Egy hónapra 110 lej
KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egy évre 10 dollár
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénzben)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

Dr. Kámásetter Robert
Disztér II e 8 Budapest

ZSIDO PUBLIKACIÓ NAPILAP

Az Új Kelet az egye
és bánsági zsidós
napilap
Cikkeink utányo
forrás megjelölés
me,
Kéziratokat nem küldünk vissza
megörzésükre nem vállalkozunk

Biatorbágy

A világ históriája szombatról-vasárnapra virradó éjszaka borzalmas cselekedetben robbant ki a biatorbágyi viaduktánál. A bukarest—londoni nemzetközi expressz alatt bomba robbant, a kocsi a mélységbe zuhantak és az irtoztos mélységben halálra fagyott az álom mosolya, a mítsem sejtő utasok ajkain.

A megdöbbenés, a tiltakozás és a felháborodás fogja el az embert annak a merényletnek a hallatára, amely huszonöt embernek az életébe került.

Vajjon kinek volt szüksége erre a merényletre?

A rendőri nyomozás kommunistákat keres és munkanélküliek után kutat, akik így akarták volna a világ figyelmét felhívni a nyomoruságukra, vagy bosszút állni a társadalmon.

Kinek van most haszna abból, hogy a mozdonyvezető három árvája kétségbeesetten sikolt az apja után, hogy a fűtő özevegének nincs mit ennie és néhány szegény, vagy gazdag ember, aki talán éppen kenyéért lótot-futott a nemzetközi vonaton, az álmából egyenesen a halálba repült.

Nem a munkanélküliek nyomorára hívta fel a világ figyelmét ez a rettenetes merénylet, hanem a pokolgép szerencsétlen áldozataira, akik egy örült, vagy gonosz indulat oltárán vérezték el. Nincs is köze ehhez a merénylethez a munkanélkülieknek, a szenvedőknek és a válság áldozatainak, legfeljebb azoknak, akik a szegény ség és a szenvedés vámszedői akarnak lenni.

Nem a társadalmon, hanem önmagán állt bosszút az, aki a bombát elhajította és nem a társadalom, hanem önmagát itélte halálra az a gondolat, amely bomlottságában valamilyen jelt akart adni és szörnyű halált aratott.

Puccs Ausztriában

A puccsot sohasem akkor kell komolyan venni, amikor mindenki készül rá, hanem olyankor, amikor senki sem tart tőle. Starhembergék letörése óta senki se vette komolyan a Heimwehrek fenyegetőzéseit, annál is inkább nem, mert azóta nagyon is csendben voltak. Ezzel a csenddel akarták megtéveszteni ellenfeleiket, akik már csak mosolyogtak rajtuk. Hogy azonban a puccsistáktól még a csendben is tartani kell, arra Pfriener doktor ur vasárnapi puccskísérlete a bizonyíték. Hogy a Heimwehr-puccs nem sikerült, mert nem sikerülhetett, még nem ok arra, hogy az államhatalom résen ne legyen, mert a sikertelen puccsok is járhatnak nagy vérontással.

Magasabb történelmi szempontból nézve az ausztriai Heimwehr-puccs eseményeit, most már több bizonyossággal állapíthatjuk meg, mint a legutolsó osztrák választások alkalmával tettük, hogy a Heimwehreknek végleg befellegzett. Bebizonyosodott, hogy bár vakmerő és mindenre elszánt kalandorokkal rendelkeznek — erejük és tömegeik nincsenek. A kormányhatalom huszonnégy óra alatt úgy elfújta őket, mint a pelyvát.

Kétségtelen, hogy a délausztriai Heimwehr-puccsot a végső kétségbeesés robbantotta ki. A sok ígéret, ami nem teljesült be, a sok frázis, amiből nem lett tet — a zsoldosok hadát annyira elkerítettette, hogy vezérei ellen akart fordulni. A régi vezérek azonban elhasználták. Az új vezéreknek nem maradhatott más hátra, mint egy utolsó kísérlet, egyetlen kártyára feltenni mindent. Pfriener doktor mindent feltett erre az egy kártyára — és a tét elveszett. És ebben a versztésben egyedül Pfriener és zsoldoshada a szenvedő fél, mindenki másnak nyereség az ő veszteségük.

A texasi Natiunea

Van Kolozsvaron egy napilap. Natiunea-nak hívják és a liberális párt szolgálatában áll. Ez az az alap, amelynek jónéhányszor sikerült már a lelkek békejét

Jobboldali puccs robbant ki Ausztriában, de a kormány huszonnégy óra alatt rendet teremtett

A puccs vezére Pfriener dr. a délausztriai Heimwehr-szervezetek vezére volt. Bécsben teljes nyugalom volt egész vasárnap. Szigorú represszáliákat ígér az igazságügyminiszter

Starhemberg herceget is letartóztatták?

Bécs, szeptember 14. A vasárnapra virradó éjszakán Pfriener dr., a stájerországi, felsőausztriai és salzburgi Heimwehrek Starhemberg helyébe lépett vezére puccsot kísérelt meg. Közép- és Felső-Stájerországban és Felső-Ausztriában több községben és városban alarmozta hiveit s utasítást adott nekik pályaudvarok és középületek megszállására. Pfriener Judenburgban személyesen vezette az akciót és néhány helyütt sikerült is neki tervét végrehajtania.

Ekkor proklamálta, hogy Ausztriában átvette a hatalmat s felszólította a hadsereget és rendőrséget, hogy engedelmessékedjenek parancsainak.

Ugyanebben a kiáltványban új alkotmányt adott és az új rendszer megszilárdulásáig kihirdette az ostromállapotot. A Mura melletti Bruck, Leoben, Murzuschlag, Judenburg és néhány község Heimwehr uralom alá került, de Grácban meg sem próbálták a hatalom átvételét. A puccskísérelt híre Bécsben minisztertanács ült össze.

A kormány utasította a tartományi vezetéseket, hogy karhatalmi erővel álljanak ellen a Heimwehr-puccsnak és szerezze vissza a megszállott középületeket és vasúti pályaudvarokat.

Felső-Ausztriában és Salzburgban mindennél sikerült a Heimwehrt távozásra bírni. A stájerországi Kapfenbergben a Heimwehr kivonuló gépfegyveres osztagai távozás közben a délután folyamán gépfegyvertű alá vették a munkásokat. A golyók egy munkást megöltek s többeket megsebesítettek. A puccskísérelt likvidálása az éjfél helyeken bekezdett jelentések szerint a többi helyeken simán folytak le. Buersch kancellár a nála megjelent szociáldemokrata képviselők előtt ismertette a kormányintézkedéseket. Az ausztriai nemzeti szocialista párt nyilatkozatban megtagadott minden közösséget a puccsal. A tiroli Heimwehr vezér, Steidle hasonló nyilatkozatot adott.

Linzen Starhemberg is elítélő kijelentéseket tett, hangoztatva, hogy helytelennek minősíti az alkotmányos uralom elleni kísérletezéseket.

mesterségesen megbontani és a tömegek elfojtott szenvedélyét felkorbácsolni. Mai számában nem kevesebbet kíván, mint azt, hogy a nemzeti parasztpárt minden tizedik tagját állítsák a fal mellé és löjjék agyon. És már előre tapsol annak a fiatal embernek, aki hajlandó lesz revolverét elsütni a nemzeti parasztpárt legközelebbi gyűlésén.

Hogy miért?

Mert Boila Romulus egyelőre inkább az elmélet, mint a gyakorlat kedvéért új alkotmánytervezetet dolgozott ki, amely a tartományi autonómia elvén építi fel az állam életét. Nos abban a régi alkotmányban, amelyet a Natiunea Boila Romulus tervezetétől félt és amelynek védelmében revolvergolyót ajánl, némi szavak vannak szólás-, vélemény- és sajtószabadságról. Ha valaki aztán olyasmit talál mondani, vagy írni, ami valóban veszélyeztetné az állam magasabb érdekeit: a szó a bíróságoké. De revolvergolyóról és megtizedelésről nincsen egyetlen szó sem a Natiu-

neve védelmére szoruló alkotmányban. Revolverrel és bombákkal eddigelé csak Texasban és Macdoniában intézték el a vitákat. Ujabbban, sajnos, Biatorbágyban is. Azt szeretné a Natiunea, ha nálunk is diadalmaskodna a texasi erkölcs.

A legzomorubb a dologban, hogy sem a Natiunea, sem a cikk írója nem gondolja komolyan, hogy a nemzeti parasztpárt gyűlésén vadnyugati lövöldözés kezdődjék. A cikk inkább a hecc kedvéért íródott, hogy itt-ott valaki megijedjen, vagy hogy a lap fogjon, esetleg csak azért, hogy az egész országban beszéljenek a „bátor” cikkről. Akadhat mégis exaltált és fanatikus fiatalok, akikben lángot gyújtanak a veszedelmes szavak és tényleg megrántja a revolver ravaszát.

Nincsen ehhez semmi szava a kolozsvári ügyésznek? Hiszen az ügyész dolga, hogy leszoktassa a lapot a texasi modorról addig amíg komolyan el nem sül a riasztópisztolyának szánt revolvere.

Az osztrák nemzet megütközéssel háritotta el magától az állam rendje ellen intézett merényletet

és egy percig sem habozott, hogy a törvényes kormány mellé álljon. A kis területre szorított s ott is eredménytelen maradt vállalkozás bűnöseit a kormány a törvények teljes szigorával felelősségre fogja vonni.

Winkler belügyminiszter sajtónyilatkozatban szigorú represszáliákat helyezett kilátásba.

A rendőri és katonai karhatalom a lázadói területen többszáz letartóztatást eszközölt.

Ellentétes hírek vannak Starhemberg herceg, volt Heimwehr-vezér és volt belügyminiszter őrizetbevételeéről.

A bécsi pályaudvarok szigorú őrzete és a dél felé irányuló vonatok szigorított ellenőrzése enyhült.

A Heimwehrtől Stájerországban számos gépfegyvert és fegyvert, valamint bombákat és muniókat koboztak el.

Pfriener letartóztatásának híre még nem erősítették meg.

VILÁG 1 ÜKRE

A kínai katasztrófa

Az emberiség történelme nem ismer olyan borzalmas napokat, mint aminőket most él át Kína népe.

A katasztrófák sorozata évtizedek óta pusztít a világ legnagyobb és legnépesebb államában; a katasztrófák akkor kezdődtek meg, amikor felborult a rend a mennyei birodalomban és egymással viszálykodó tábornokok rablóbandája martalékává vált az egész lakosság. A katonák raboltak, gyilkoltak, városokat és országrészeket tettek kolduzzá. Az elűzött és elmenekült emberek, akiknek rizstermését mások aratták le, éhezve pusztultak el menekülő vándorlásuk során az utszéli árkokban.

Most pedig maga a természet folytatta tovább a pusztítást: az árvíz, elrabolta milliók otthonát és akik vízbe fulladt százezernyi áldozatokon kívül még meg maradtak, azok között a járványok aratnak.

Az árvíz és a rablóbandák most egye-sült erővel pusztítanak.

Sven Hedin középpázsiai expedíciójának kifosztása hozta legutóbb igazlomba az egész világot, de magában Kínában is nagy megdöbbenést keltett ez a hír. A világhírű kutató a kínai kormány körében is őszinte szeretetnek örvendett. Sven Hedint mint „ősrégi bölcs ember” a sárga faj barátjaként nagyrabecsüli és vállalkozásai mindig támogatásra találtak a kínai hatóságoknál. A kínai tudósok, akiknek megbízottai Sven Hedin korábbi expedíciójában is már részt vettek, ezuttal is csatlakoztak a középpázsiai kutatókhoz és őket is súlyosan érintette a Hsian-kiangi tartományban történt rablótámadás.

A kínai kormány csaknem teljesen tehetetlenül áll az országos csapással fajult rablógarázdálkodásokkal szemben. Az a félelmetes inség, amelynek a kínai nép menthetetlenül ki van téve, az árvíz pusztítása, amely rengeteg tartományt elárasztott, százezreket megöl, milliókat fosztott meg otthonától és életlehetőségétől, amugy is meggyengítette a kormány erejét és tekintélyét. Azok a kétségbeesett emberek, akiknek nincs már semmi vesztenivalójuk, mindennél bandákba álltak össze és rabolnak, gyilkolnak, gyujtogatnak sajtóságot azzsiai kegyetlenséggel és érzék telenséggel.

Mivel a katonák zsoldját nem tudják pontosan fizetni, — hiszen már réggen kiszivták a legutolsó csepp vért, elszedték a legutolsó garast a legszegényebb néposztálytól is, — a katonaság saját maga gondoskodik arról, hogy megélhetését biztosítsa és minden kis tábornok, minden ezredparancsnok a saját maga javára kíméletlenül hajtja be az adót, mert meg akarja tömni a pénztárcát, hogy ezáltal hatalmát fenntarthassa. A legtöbb tartományban az adókat többszörösen fizettetik meg.

A polgári lakosság védtelenül ki van szolgáltatva a szaroló katonaságnak és az embereket addig szipolyozzák, amíg azok feleségükkel és gyermekeikkel elmenekülnek és elhagyják házuakat, földjüket és apák sírját. Egykor népes falvak teljesen elhagyottan állnak, mint hogyha a háboru furiája száguldott volna végig fölöttük. Hordák tezik bizonytalanná az utakat, veszélyeztetik a vasutvonalakat, megtámad-

ják a kisebb városokat, amelyeknek lakóit lemészárolják, ha nem fizetnek jó dollárokból megfelelő váltságdíjat. Az utasok számos kerületben csak erős katonai osztagok kíséretében közlekedhetnek, az autót drótcsapdákkal tartóztatják fel, tulajdonosaikat megölik, vagy foglyul ejtik, hogy aztán magas váltságdíjakat zsarolhassanak ki értük.

Azt, aki nem fizet, rabszolgaként adják el Mongóliába. A szerencsétlen emberek eltűnnek a titkos arany- és ezüstbányákban, amelyeknek a munkásai soha többé nem láthatják meg a napvilágot. Igen sok olyan bánya működik, amelyeknek létezéséről sem a kormány, sem a nyilvánosságnak nincs tudomása. Ilyen bányák főleg Kansu tartománynak a mongol határ elhagyott területén vannak. Itt legtöbbször sárga és fehér rabszolgák, elsősorban emigrált oroszok dolgoznak. Ezek a bányaművek, melyek nincsenek feltüntetve semmiféle hivatalos térképen, földalatti erődítményekhez hasonlítanak, szeges dróttal, aknákkal és tűzérrel védik őket, zsoldosok őrzik szigorúan, akiket nagy pénzzel fizetnek, nagyszerűen ellátnak és akik olyan szigorú fegyelem alatt állanak, amely a legkisebb kihágást is kizárja, vagy halállal bünteti. A bányák titkos társaságoknak a tulajdonai, amely társaságoknak ismert politikusok, vezető generálisok és tekintélyes bankárok a vezetői.

A bányatulajdonosokhoz hasonlóan kíméletlenek és kegyetlenek a bandavezetők is, akik társaikat rászabadítják az árvíz sújtotta területek szerencsétlen lakóira. Amit a víz megkímélt, amit a kétségbeesett emberek életük kockázatásával megmentettek a hullámokból, utolsó kis holmijukat mind elvesztik ezek a zsebrákok. A városok éppoly kevésbé vannak biztonságban, mint az elhagyott falvak. Az ingóságokat elrabolják, az asszonyokat megbecstelenítik, a férfiak számára pedig „emléket” hagynak vissza: olyan jeleket vagdosnak az arcukra, amelyek örökre elcsúsznak, megcsontítják és felismerhetetlenné teszik őket. Erzéketlenül, bestialisan garázdálkodnak az elvadult katonák, a banditák és a becsületlen utcai rablók mindenütt. Azok is, akik Pejping és Sanghai védőfalai között találtak menedéket, szintén mesztelenek, minden életlehetőségüktől megfosztottak és olyan siralomban, nyomorban élnek, amely égbekiált. Ezekben a városokban az amerikaiak jótekingósága tud csak egy keveset segíteni. A Famine-Relief ezeket és ezeket élelmez, ruház és ápol a kórházakban. Ez azonban csak egy csepp a tengerben. *Privát jótekingóság nem tudja csökkenteni százmilliónyi ember nyomorát. Százerek fulladnak meg, vagy vesznek éhen, milliók veszítették el mindenüket és százmillió áll ma munka és kenyér nélkül! Amerikát és Európát tulságosan elfoglalja saját gondja és bajai, semhogy tudomást vehessen arról, miképpen hal a szó szoros értelmében éhen az emberiség egytizenötöd része. Ha nem volna a nagy általános világválság, akkor minden faji ellentét nélkül a borzalom kiáltásának kellene végigszámuldania az egész világon, gabona, flottákat, élelmiszereket, ruhaneműket és gyógyszereket kellene a gyorsnál is gyorsabban is Kinába küldeni, hogy megakadályozzák a történelemben eddig példátlan nyomornak, inségnak és pusztulásnak ezt a tombolását.*

FELHÍVÁS

Kertész Arnold alba-iuliai kereskedő ügyfelem képviseletében közlöm, hogy Löwy Zsigmond alba-iuliai kereskedő üzletét, valamint áruraktárát nevezett ügyfelem a mai napon megvette.

Felhívom tehát nevezett hitelezőit, hogy Löwy Zsigmond ural szemben fennálló követeléseiket a közzétételtől számított 8 napon belül alólírotnál annál is inkább jelentsék be, mivel később bejelentett követeléseik nem fognak figyelembe vétetni.

Alba-Iulia, 1931. évi szeptember hó 11-én.

Dr. Gál Arthur ügyvéd.

Brázay sóborszesz minőségben utolérhetetlen!

Habsburg Ottó huszonnyolcmillió sillinget vesztett az Amstel-banknál

Bécs, szeptember 14. Egyik bécsi lap azt a szenzációs és eddig még meg nem cáfolt híradást közli, hogy Habsburg Ottó is súlyosan károsodott a csödbejutott amsterdami Amstel-banknál. A lap azt írja, hogy Ottó Bari herceg álnév alatt Habsburg Ottónak huszonnyolcmillió silling betétje volt az Amstelbanknál és hogy a bank és a főherceg között üzleti kapcsolatot Pallavicini

Sándor ögróf közvetítette, valamint, hogy a levelezés is az ögróf neve alatt bonyolódott le.

A Habsburgok tönkremenéséről és szegénységéről terjesztett híresztelések után mindenesetre különösen hat, hogy a főhercegnek ilyen nagyszámú készpénze volt és hogy azt Hollandiában helyezte el.

A király rendkívül megleghangu táviratban bizalmáról biztosította Jorgát

Messzemenő politikai kombinációkat fűznek a Liga Culturala kongresszusához intézett királyi távirathoz

Bucuresti-Bukarest szeptember 14. A Liga Culturala tegnap fennállásának 40-ik évfordulója alkalmából Focsaniban jubiláris kongresszust tartott és ez alkalommal rendkívül meleg ünneplésben részesítették Jorgát, aki 25 éve áll a liga élén. A miniszterelnök az emlékül felállított „semn de hotar”-szobor leleplezése után beszédet tartott, amelyben többek között kijelentette, hogy ő nem volt sohasem az ország parazitája és a pártok eszköze. Angliai példára hivatkoznak, ahol néhány óra alatt sikerült az összes pártok nemzeti kormányát megalakítani, de elfelejtik azt, milyen messze vagyunk mentálisban az angoloktól. Figyelmünket a jövő generáció nevelésére kell fordítani, hogy annak mentalitása közelebb jusson

a nyugati nemzetek fiainak gondolatvilágához.

A kongresszusról hódoló táviratot intéztek a királyhoz, amelyre az uralkodó igen megleghangu sürgönnyel válaszolt. E táviratában a király egész lelkéből köszönetet mond annak, aki a Liga Culturala élén oly korszakalkotó munkát fejt ki és aki minden tereben fogja fejteni azt a feladatot, amelyre a kormányon levő munkatársainak segítségével hivatva lesz.

A fővárosi lapok igen élénken kommentálják a királynak ezt a táviratát, amely Jorgát változatlan bizalmáról biztosítja és élénk cáfolata azoknak a kombinációknak, amelyek a miniszterelnök személye körül terjesztettek.

Jön! Petrovici Svetislav és Lil Dagover Jön!

legújabb filme:

ASSZONY, AKI NEM FELEJT

SELECT MOZGÓBAN német párbeszédű hangos dráma

Belső kényszer-árat állapítanak meg a buza számára

A földművelésügyi miniszter elismerte a bukaresti buza-konferencián, hogy a mai körülmények között nem rentabilis a buza-termelés. Románia nem folytat buza-dumpingot

Bucuresti-Bukarest, szeptember 14. Uj Kelet tudósítójától.) A földművelésügyi miniszter buza-konferenciát hívott egybe a fővárosba. A konferencia célja a buza-termelés és főleg az értékesítés súlyos válságával kapcsolatos problémák megbeszélése volt. Meghívták a konferenciára a buzaexportőröket, a különböző termelő szövetkezeteket, valamint a mezőgazdasági kamarák képviselőit. A konferencia nem volt tulságosan látogatott és azon határozatokat nem is hoztak. A felszólalásokból leszűremlt konkluziók alapján azonban előrelátható volt, hogy a kormány revízió alá fogja venni eddigi buzapolitikáját s néhány új intézkedéssel kíséri meg a mezőgazdák helyzetének megjavítását.

A földművelésügyi miniszter meg van elégedve a bolétatörvény eredményeivel

Ionescu-Sisesti földművelésügyi miniszter volt az első felszólaló. A bolétatörvényről beszélt, amely szerinte kedvező eredményeket hozott. Hat hét telt el a kiviteli prémium életbeléptetése óta. Ezalatt 27 ezer vagon búzát vittek ki az országból, s másik 30 ezer vagon vár kivitelre ebben a hónapban. A már exportált 27 ezer vagon kiviteli prémiumát teljes egészében kifizette az állam. A háboru óta először történik meg, hogy Romániának ilyen hatalmas mennyiségű búzát sikerült a külföldön elhelyeznie, aminek folytán nagymeny-

nyiségű külföldi deviza került az országba éppen akkor, mikor a pénzügyi válság leginkább próbára tette a Banca Nationala erejét. Ezzel szemben a buza ára augusztus eleje óta állandóan eső tendenciát mutat. A külföldi piacokon történt újabb esések következtében a belföldön kiviteli prémium ellenére is annyira alacsonyok az árak, hogy a buza-termelés számára semmilyen rentabilitást nem tudnak biztosítani.

Kényszer ár a belföldi fogyasztás számára.

A kormány most keresi a módját annak, hogyan lehetne a buza belföldi árát felemelni s a világgpiaci ártól függetleníteni. Ezen kérdéssel mindaddig nem tudtak komolyan foglalkozni, míg a belföldi árat hatalmas mennyiségű exportra váró buza is nyomta. Most, hogy a kivitel révén a felesleg jelentős részétől sikerült megszabadulnunk, a kormány foglalkozhatik a kényszer ár, helyesebben szólva egy minimális belföldi ár megállapításának problémájával. Buzakivitelünk többek között azért volt olyan intenzív, mert ajánlatainkat idejekorán tettük meg, akkor, midőn még sem a kanadai, sem az orosz buza nem jöttek fel piacra. Egyesek dumpinggal is megvádoltak az utóbbi időben, ezt azonban meg kell cáfolnom. A mi buzaáraink a világgparitáson állanak — egy két cent különbség még nem meríti ki a tisztességtelen konkurren-

Világgégo

CSERE 50

az új feszültségre

50

százalékkal

Rezsó és vasaló átalakítás

Electrikánál

Cluj, Hotel Central épület

cia kritériumát.

A jugoszláv példa

Cornateanu professzor jugoszláviai és bulgáriai utjai során szerzett tapasztalatairól számolt be. Jugoszláviában egy privilegizált magántársaság tartja kezében a buzamonopóliumot. Ennek a társaságnak a folyó évben egymilliárd 800 millió lej vesztése van. Tizezer vagon búzája van elraktározva, amit nem tud elhelyezni. A belföldi kényszerár csak papíronon létezik.

Reuter Emerich, a bánati mezőgazdasági szövetségek nevében azt vitatja, hogy a termelőknek meg kell téríteni legalább az előállítási költségeket. Méltányos volna, ha ezeket a költségeket a fogyasztók viselnék.

Pallady, a botosanmegyei mezőgazdasági szindikátus elnöke szerint a mezőgazdák, a malmosok és a pékek közötti tárgyalások során megállapodás jött létre, amelynek értelmében a belföldön 47 ezer 500 lejt lehetne a buza vagonjáért elérni s a kenyér eladási ára kilogrammonként 6 és 8 lej lenne, ha az állam ezt a megállapodást kötelező érvénnyel kiterjesztené az egész országra.

A gabonamonopólium ellen

Tatos, az import-export képviselője a gabonamonopól ellen szólalt fel, amelyet megvalósíthatatlannak tart.

Radisan földművelésügyi alminiszter kijelentette, hogy a kormány csakis abban az esetben léphet közbe, ha előzőleg az ország összes mezőgazdái között megállapodás jön létre.

Sescioreanu, a dolji mezőgazdasági szindikátus elnöke köszönetét fejezte ki a kormánynak a kiviteli illetékek megszüntetéséről és a kiviteli prémiumért, amelyek tekintélyes értékben segítettek a mezőgazdák helyzetén.

Lievre, a gabonakereskedők nevében szólalt fel. Kijelentette, hogyha a kormány nem vezet be a kiviteli prémiumot, a gabonakereskedelem teljesen stagnálni fogna, Románia nem hódíthatna volna vissza a külföldi piacokat. Ugy hiszi, hogy a belföldi kényszerár megállapítása teljesen meg fogja bénítani a kivitel, ha az exportőröknek meg nem térítik a belső kényszerár és a jóval kisebb kiviteli ár közötti különbséget.

Bizottságok küldtek ki különböző álláspontok összegyűjtésére

Sisesti földművelésügyi miniszter össze foglalta az elmondottakat, bizottság kiküldését javasolta, amelynek feladata az, hogy tervezetbe foglalja össze a mezőgazdasági szindikátusok álláspontját. A bizottság tagjai Manolescu Strunga, Emerich Reuter, Cornateanu, Tatos és Sescioreanu lettek.

— Aktív a lengyel külkereskedelmi mérleg. Varsóból jelentik: A félévi külkereskedelmi statisztika adatai szerint a kivitel 1 milliárd 124 millió 699 ezer, a behozatal 932 millió 701 ezer zloty volt. Az aktív egyenleg ezek szerint 191 millió 998 ezer zloty.

HERMES

menetjegyiroda és pénzváltóüzlet Cluj, Cal. Reg. Fer. 13

(v. Wesselényi M. ucca)

Bel- és külföldi menetjegyek eladása. Körutazási jegyek. Szállodák és penziók rezerválása. Kedvezményes igazolványok eladása. Díjmentes felvilágosítás minden utazási ügyben. Pénzváltás. Egyéni és társas kirándulások rendezése. Telefon: 29.

A b

Huszonnyolc
nak. Aitól

A budap

Budapest, szeptos vasuti merék közelmúltban Jüviában és bárban kíséreltek végre, most egy gieknl sokkal merénylet sorak nemcsak vakmer tasztrofális hatá eddigi merénylet ságában. A mer borzalmas ered tudósítások szám

A Biatorbágy viaduktján vasárka egynegyed ké szági vasuti közl ratlan borzalmas dozatot s 18 súly vasuti merénylet dapest—Bécs—P luxus-gyorsvonat guldó szerelvényé ja alatt a viadukt plodált, a felszak dony, a szerkoc belga és román személykocsi, két dapest—Párizs k csi oldalra fordul be zuhant.

A szerelvény tő s a viadukt el

Az akna robban volt s Biatorbágy tan ébredtek álmanál elsőnek a biat házója jelent meg ban a sötétből f hallva azonnal v másra s jelentett pályaudvarra a belül hét mentőau lovasrendőrök, ut tak a szerencsétl A mentőexpedició színen voltak már örök s a mentéssel pesti rendőrtisztv kezdtek a kataszt tését.

Az éjszakai sötét mentők csak neheze a mélységbe zuhan leken egyenként er gitották az egymás kocsi roncsait. Kö és egy vöröskereszt érkezett a viadukt lok és a csendörök nül megállapították bűnös kezek munká a nitroglicerinnel t ványait és gyújtósz dukt előtt kő alatt e a proletárokhöz cin talmazza:

„Munkások, ni majd kieroszakol szemben. Minden tok rólunk, a mi t hon vannak. Mind zetek meg! Ne f fogy el!

Nemzetk volt a m

Tizennégyen má a a budapestti Rókus-

Műfestés,

A biatorbágyi borzalmas vasuti merénylet

Huszonnyolc halottja és tizennyolc súlyos sebesültje van a páriját ritkító katasztrófának. A nemzetközi kommunista terrorszervezet műve a merénylet. A budapesti rendőrség óriási apparátussal indította meg a nyomozást

A budapesti rendőrség 15 letartóztatást eszközölt a vasuti merénylet ügyében

Budapest, szeptember 14. A sorozatos vasuti merényletekhez, melyeket a közelmúltban Jüteburgban, Jugoszláviában és bár sikertelenül, Romániában kíséreltek meg, illetve hajtottak végre, most egy méreteiben az eddigieknél sokkal borzalmasabb vasuti merénylet sorakozik. Ez a merénylet nemcsak vakmerőségénél, hanem katasztrófális hatásánál fogva is minden eddigi merényletet felülmúl borzalmaságában. A merénylet részleteiről és borzalmas eredményéről a következő tudósítások számolnak be:

Felrobbant a pokolgép

A Biatorbágy vasuti állomás előtti viaduktnál vasárnapra virradó éjszaka egynegyed kettő után a magyarországi vasuti közlekedés történetében páratlan borzalmas hatású 25 halalos áldozatot s 18 súlyos sebesültet követelő vasuti merényletet követték el. A Budapest—Bécs—Passau—Köln—London luxus-gyorsvonat nagy sebességgel száguldó szerelvényének első személykocsija alatt a viadukton robbanó akna explodált, a felszakított sinekről a mozdony, a szerkocsi, a postakocsi, egy belga és román első és másodosztályú személykocsi, két hálókocsi és egy Budapest—Párizs közvetlen Pullmann-kocsi oldalra fordult s 26 méter mélységbe zuhant.

A szerelvény többi része elszakadt s a viadukt előtt a sineken megállott.

Az akna robbanása messze hallható volt s Biatorbágyon az emberek riadtan ébredtek álmukból. A katasztrófánál elsőnek a biatorbágyi állomás máhájója jelent meg, aki a sötét éjszakában a sötétből feltörő jankiáltásokat hallva azonnal visszaroht az állomásra s jelentette a budapesti keleti pályaudvarra a történeteket. Félórán belül hét mentőautó, tüzoltó gépkocsik, lovasrendőrök, utászok már utban voltak a szerencsétlenség színhelye felé. A mentőexpedíció érkezésekor a helyszínen voltak már a biatorbágyi csendőrök s a mentéssel párhuzamosan budapesti rendőrtisztviselőkkel együtt megkezdtek a katasztrófa okának felderítését.

„A benzín nem fogy el!”

Az éjszakai sötétben fákllyakkal dolgozó mentők csak nehezen tudták megközelíteni a mélységbe zuhant kocsisromokat. Köteleken egyenként ereszkedtek le s átvilágították az egymásra torlódt Pullmann-kocsik roncsait. Közben két segélyvonat és egy vöröskeresztes kórházvonat is megérkezett a viadukt elé. A rendőrtisztviselők és a csendőrök időközben kétségtelemül megállapították, hogy a katasztrófát bűnös kezek munkája okozta. Megtalálták a nitroglicerinnel töltött pokolgép maradványait és gyújtószinórját, továbbá a viadukt előtt kö alatt egy papírszeletet, mely a proletárokhöz címezve, e szavakat tartalmazza:

„Munkások, nincs jogotok, hát mi majd kiereszokoljuk a kapitalistákkal szemben. Minden hónapban hallani fogtok rólunk, a mi társaink mindenütt ott-hon vannak. Mindent a kapitalisták fizetnek meg! Ne féljete, a benzín nem fogy el!

A fordító:

Nemzetközi terrorszervezet műve volt a merénylet

Tizennyolc halottja és tizennyolc súlyos sebesültje van a páriját ritkító katasztrófának. A nemzetközi kommunista terrorszervezet műve a merénylet. A budapesti rendőrség óriási apparátussal indította meg a nyomozást

halottakat a délelőtt folyamán a biatorbágyi halottasházba vitték s ott ravatalozták fel. Dél felé a 15 mentőorvos és a segélyexpedíció többi résztvevői munkájukat befejezve visszatértek Budapestre. Az előzetes szakértői szemle megállapította, hogy a robbanó akna egyes alkatrészei német, mások viszont lengyel és angol eredetűek, ami kétségtelenné teszi a merényletnek a jugoszláviai vasuti merényletekkel való hasonlóságát. A pokolgép többszöri érintése volt tempirozva s ezért nem a mozdony, hanem csak az első személykocsi alatt robbant.

A bűnösök tettüket a legnagyobb szakértelemmel hajtották végre. A gyorsvonatot megelőző személyvonatot még átengedték a viadukton s csak a nemzetközi gyors ellen hozták

működésbe a robbanó aknát.

Valószínű, hogy a pokolgép nem volt óraműre beállítva. Ebből arra következtetnek, hogy a nemzetközi kommunista terrorszervezet tagjai, akiknek tettessége iránt a legnagyobb gyanu merült fel, még nem hagyták el Magyarországot. A nyomozó közegek a reggeli órákban a vasuti pályatest közelében két letartóztatást eszközöltek. Az elfogottak egyike gyári munkás, a másik gyanúsított előbb mérnöknek adta ki magát, de később megállapítást nyert, hogy építőmunkás. Kihallgatták őket. A széleskörű nyomozás folyik. A vasuti forgalmat a kettős sínparu vonal épen maradt sínparján fenn tudják tartani. A vasuti őrségeket megkettőztették. A romok eltakarítása még körülbelül 48 órát vesz igénybe.

Az első veszteséglista

A borzalmas vasuti merénylet halottairól és sebesültjeiről hétfő estig a következő jelentést adták ki:

A halottak névsora

Simon Lajos postaaltiszt, biatorbágyi lakos, Pintér Lajos napszamos, Biatorbágy, Deák Domokos 37 éves MÁV-segéd-tiszt, Budapest, Nemes Lajos, a gyorsvonat fűtője, Fowis Hildegard, 40 éves angol hölgy, londoni lakos, aki vitéz Suhay Imre tábornak családját jött Budapestre meglátogatni és két hétig a Gellért-szállóban lakott, Nagy László asztalos, a dunakeszi főműhely alkalmazottja, Borza Ferencné, a főjegyző neje és Borza Lilly, a főjegyző 17 éves leánya. (A Borza-család a halálvonattal Ausztriába akart utazni, hogy ott töltsék el a főjegyző négyhetes szabadságát). Kanyó Sándor délvasuti hivatalnok. Gulyás János vonatvezető. Dr. Herczog-Jakubovic Ottó, 36 éves budapesti ügyvéd, Morvay Lajos mozdonyvezető, Krecsmarik József MÁV-segéd-tiszt. Iváncsics József kalauz, Jean, Leopold Renard, 36 éves mérnök, a belga légiforgalmi hivatal igazgatója, Madame Jean Leopold Renard, a belga mérnök 25 éves felesége, Hermn Wallers belga mérnök, Feidl Lőrincné, Bátorzék, Feidl Bálintné, Bátorzék, Tóth Endre, a HÉV tisztviselője, Budapest, (Szász Károly uca 5.), Egy ismeretlen nő, akinek életkorát sem tudták megállapítani és egy körülbelül 10 éves magyar kisfiu.

A sebesültek névsora

Simon Sándor kőműves, Bia, életveszedelmes belső sérüléseket, fején zuzott se-

beket és több helyen lábtörést szenvedett. Rosenthal Jenő kereskedő, halmagyecsi lakos. Állapota életveszedelmes. Clemmets Harry kereskedő, London, 27 éves. Koponyaalpi törés, agyrázkódás, belső sérülések. Állapota életveszedelmes. Nichtsmann Ferenc hálókocsikalauz, bécsi lakos. A balkezén és a mellén zuzott sebek. Hertley Lipót 58 éves étezőkocsikalauz, Budapest, (Páva uca 37.). Állapota életveszedelmes. Koponyaalpi törés, agyrázkódás, belső sérülések. Ferenczy Lajos 53 éves szegedi állomásfőnök, zuzott sérüléseket szenvedett. Medveczky Aranka 25 éves leány, Clemmets Harry menyasszonya, arcán zuzott seb, mindkét lába három helyen eltört. Állapota súlyos. Májor Jánosné 22 éves batorzékai lakos. Belső sérülések, állapotja súlyos. Novotny Rudolfné, 35 éves amerikai asszony, Newjersey Alpha városából. Jobb arcán és szemén zuzott sebek, bokatorés csontrepedés. Ruff Istvánné, 25 éves batorzékai asszony, belső sérülések és zuzott sebek. Ruff Miklós 4 éves fiúcska és testvére Ruff Teri 3 éves. Mindkettőnek állapota életveszedelmes. Súlyos belső sérüléseket szenvedtek. Feidl Margitka, 3 éves batorzékai kisleány, zuzott sebekkel. Kornfein Károly bécsi lakos, kereskedő. Fején és gyomrán sérült. Állapota súlyos. Hanke Richard 55 éves budapesti lakos, a Pesti Hírlap nyugalmazott levéltárosa arcán és lábán sebesült meg. Matuska Szilveszter 39 éves MÁV irodai segéd-tiszt. Rothaus Jenő párizsi lakos. Serlig József 20 éves torbágyi napszamos, aki a mentési munka közben sebesült meg.

Kommunista társaság műve a merénylet?

Budapest, szeptember 14. A biatorbágyi pokolgépes merénylet tetteinek kinyomozására a rendőrség olyan széleskörű intézkedéseket fogantatott, aminőkre talán még példa sem volt az államrendőrség történetében. Dr. Hetényi Imre főkapitány helyettes, a politikai osztály vezetője és helyettese, dr. Schweinitzer József rendőr-

tanácsos vezetik ezt a nyomozást, amelynek a vasárnapra virradó hajnalban kiadott első intézkedéseit a nap folyamán számtalan újabb és legkörültekintőbb rendelkezések követték. A budapesti államrendőrségnek ugyszólván összes dektivesoportjai nyomoznak, de a nyomozás kiterjed az egész budapest—biator-

„UNION“ Cluj, Calen Reg. Ferd. 51.

Glasner & Salamon

מחזורים, סליתיים אתרוגים

és az összes ünnepi és rituális cikkek dus választékban

mélyen leszállított árak

bágyi utvonatra és a közbeeső összes községekre is, hol a csendőrszárnyparancs nokságokkal működnek együtt. Biatorbágy környékén most készül a Talbot-centrális villanyvezeték. Schweinitzer rendőrtanácsos már vasárnap délelőtt foglalkozott az itt dolgozó munkásokkal, hogy megállapítsa, vannak-e közöttük tanult elektrotechnikusok?

A nyomozás sulypontját mégis Budapestre helyezik és az esti órákban a tömeges előállítások során máris olyan gyanuokra bukkantak, amelyek a nyomozást közelebb vitték céljához. A nyomozó hatóságok most már kétségtelen bizonyossággal megállapítva tartják korreggeli feltevésüket, hogy

a tömeggyilkosság szervezett, alaposan felkészült, a robbantásokban szakértő, gyakorolt kommunista társaság műve.

A főkapitányság politikai osztálya állandó telefonösszeköttetésben van Berlinnel, ahol a biatorbágyi merénylet ügye általános részvétet és nagy izgalmat keltett. Bár eddig még nincs bizonyíték, mégis valószínű — mondják a berlini rendőrségen —, hogy az utóbbi hetekben elkövetett vasuti bombamerényletek tetesei egy és ugyanazon szervezet tagjai és hogy a torbágyi merényletet ugyanazok készítették elő, mint a jüteburgi és lundenburgi merényletet.

A berlini rendőrség feltevése

A berlini rendőrség véleménye szerint az összes ilyen bombamerényletek mögött nemzetközi kommunista terrorszervezet akciója rejlik. Gennat rendőrtanácsos, aki a lundenburgi merénylet nyomozását irányítja, érintkezésbe lépett a budapesti rendőrséggel és részletes adatokat kért a merényletet lefolyásáról, a főlhasznált robbanóanyag minőségéről és a nyomozás egyes fázisainak eredményéről.

Gennat arra is megkérte a budapesti rendőrséget, küldjenek neki sürgősen fényképmásolatot a merénylet színhelyén talált levélről.

A rendőrségre késő éjszakáig állandóan futnak be a jelentések és már kezd kialakulni annak a kommunista társaságnak valószínű összetétele, amelyet alapos gyanuok alapján a biatorbágyi vérfürdő értelmi szerzőjének tartanak.

Utolsó jelentés szerint Budapest 15 gyanúsítottat letartóztattak. A rendőrségen anket volt, amelyen az egész országra kiterjedő biztonsági rendszabályok és rendcsinálási akció részleteit megvitaták. Attól kell ugyanis tartani, hogy a nemzetközi terrorszervezet közelebről megismételni szándékozzék próbálkozását.

Nyilatkozik a belügyminiszter

Keresztes-Fischer Ferenc magyar belügyminisztert Kaposvárott érte a merénylet híre. A legsürgősebb intézkedéseket telefonon rendelte el, majd Biatorbágyra utazott, ahol délután 2 órától 4 óráig Gömbös honvédelmi miniszterrel együtt helyszíni szemlét tartott és meghallgatta a csendőrség vezetőjének jelentését. Biatorbágyról Budapestre hajtattott és a belügyminisztériumban hosszas tanácskozást folytatott Boór Aladár miniszteri tanácsossal, a közbiztonsági osztály vezetőjével.

Fischer miniszter a tanácskozás után kijelentette, hogy a közrend nincs veszélyeztetve. Kétségtelen, hogy a merénylet tisztán kommunista munka volt és minden intézkedés megtörtént abban az irányban, hogy hasonló esetek a jövőben ne fordulhassanak elő. A nyomozás a legenergikusabban folyamatban van. A helyszínen nagyon elszomorító volt a látvány. Bestiális merénylettel állunk szemben. Szavakkal ki sem tudom fejezni felháborodásomat és azt, hogy mit érdemelne, aki erre a bestiális merényletre képes volt.

Miért adunk?
1 méter angol fehérnemű
tussort 36 lejért

Mert nagy tételeket készpénzért,
tehát olcsón vásárolunk

HELLER & MOLNÁR

divatnagyrúháza, Cluj-Kolozsvár

Műfestés, vegytisztításban, ugy kivitel mint olcsóságban CZINK cég vezet!!

31 szeptember 15
50 százalékkal
és vasaló akítás
Central épület
A jugoszláv példa
szerezett tapasztalat
Jugoszláviában egy
rsaság tartja kezé-
mot. Ennek a társa-
n egymilliárd 800
van. Tizezer vagon
ozva, amit nem tud
kényszerár csak
bánati mezőgazda-
ben azt vitatja, hogy
ll területen legalább
égeket. Méltányos
tségeket a fogyasz-
megyei mezőgazda-
te szerint a mező-
és a pékek közötti
állapodás jött létre,
belföldön 47 ezer
vagonjáért elérni
kilogramként 6
állam ezt a meg-
vénnyel kiterjesz-
monopólium ellen
ort képviselője a
ólalt fel, amelyet
tart.
sügyi alminiszter
mány csakis abban
é, ha előzőleg az
ái között megállá-
i mezőgazdasági
zónétét fejezte ki
li illetékek meg-
teli prémiumért.
kben segítettek a
skedők nevében
hogyha a kor-
viteli prémiumot,
teljesen stagnált
bódíthatta volna
kat. Ugy hiszi,
rár megállapítása
tani a kivitel,
eg nem térítik a
jóval kisebb ki-
éget.
küldtek ki kü-
spontok össze-
miniszter össze
at, bizottság ki-
nek feladata az
össze a mező-
álláspontját. A
u Strunga, Eme-
Tatos és Sescio.
reskedelmi mér-
félévi külkeres-
szerint a kivi-
99 ezer, a beho-
zloty volt. Az
t 191 millió 998
ES
s pénzvál-
g. Ferd. 13
ucca)
egyek eladá-
Szállodák és
edvezményes
Dijmentes
utazási ügy-
ni és társas-
Telefon: 29.

Hatalmas vihart váltott ki Boila Romulus autonómiát követelő brosurája

Boila professzor új kormányzási és közigazgatási rendszert javasol, amely bevezeti a tartományi kormányt és parlamentet, de eltöri a szenátust. A „Natiunea” az „autonómisták” megtizedelését követeli

Cluj-Kolozsvár, szeptember 14. (Az Uj Kelet tudósítójától). Dr. Boila Romulus professzor, volt szenátusi alelnök, a kolozsvári egyetem alkotmányjogi tanára brosurát adott ki, amelyben a román alkotmány módosítását, a román állam kormányzási és közigazgatási rendszerének teljes megváltoztatását javasolja. Az előszóban Boila professzor kifejti, hogy a mai válságot nem lehet többé centralisztikus kormányzási módszerekkel megoldani. A mai rendszert meg kell változtatni. Egyetlen kiútja az államszervezet széles decentralizációja, amelynek keretén belül a törvényesség, az alkotmányos és polgári szabadságok, az anyagi és jogbiztonság megteremtése van.

Az új tervezet

A brosurá tartalmazza Románia új alkotmánytervezetét, amely — mint mondtuk — alapvető módosításokat tartalmaz. Kifejti Boila professzor, hogy a nemzeti parasztpárti kormányzat hatalmas erőfeszítések után sikerült igen szerény mértékben bevezetni az ország közigazgatási szervezetét, a decentralisztikus rendszert. A jelenlegi kormány azonban — írja a brosurá — egyik napról a másikra semmivel tette egyenlővé ezt az alkotást. A megnagyobbodott román állam kormányzati rendszere a csatolt területek számára retentenes családásokat és kiábrándulást hozott, különösen szabadságjogok terén. Nem egyszer kellett tizenhárom évvel az egyesülés után megérni, hogy a csatolt területek fiait, akiket eddig a tegnapi elnyomók csendőrbajonettjei között vittek, most a román csendőrök hurcolják... Em lékezzünk azokra a választásokra, amelyeket polgárháborúvá változtattak át a kormányok és amelyeket egy neo-jobbágyság béklyóiba kötött testvéreink vére festett vörösré.

Az elnyomott testvérek

„Mindenki látja, hogy a „felszabadított” tartományokban lakó „testvéreket” elnyomják s kizárják őket a természetes érvényesülés lehetőségéből. A megnagyobbodott Romániának csak akkor van létjogosultsága, ha fenntartás nélkül, a legbiztosabb alkotmányosságra alapítja a centralisztikus kormányzás és törvényhozás kizárólagosságát, mert ebben látja minden rossznak kuforrását. A központi parlament helyét államtanács foglalja el, amely összetételénél, széles hatáskörénél és tagjainak redukált számánál fogva betöltheti azt a szerepet, amelyet a mai parlament nem tudott betölteni. A központi kormányzás és törvényhozás csakis azokra az államügyekre és problémákra vonatkozik, amelyek szoros kapcsolatban állnak az állam létével, egységével és oszthatatlanságával. A központi kormány mellett az alkotmánytervezet bevezeti a tartományi parlamentet, a diétát, valamint a tartományi kormányt. Az illy módon megvalósított decentralizáció levezeti a misztikus célok felé tendáló és szabályozatlan tömegáramlatokat, a konkrét munka területére.

Az alábbiakban ismertetjük azokat a fontosabb módosításokat, amelyeket Boila professzor tervezete a jelenlegi alkotmányon eszközöl.

Három tartomány

6. sz. Az államhatalom központi és tartományi organumok révén történik.
7. sz. Központi organumok: a király, az államtanács és a központi kormány.
8. sz. Tartományi organumok: a diéta és a tartományi kormány.
10. sz. A román állam a következő tartományokra oszlik: 1. Munténia, Olténiával, Dobruzdával, a Duna deltával és a Kigyók szigetével együtt. 2. Moldova Beszarábiával és Bukovinával együtt. 3. Erdély, a Bánáttal, Körösvölgyével, Szatmárral és Máramarossal együtt.

A központi hatalom

A 13. sz. szigorúan körülhatárolja, hogy milyen kérdések tartoznak a központi tör-

Ügyvédi határidő napló 1932
Lepage-nál Kvár
NYOMBAN rendelve 400 lei, később 480 lei utánvétellel, vagy előfizetve franko.

vényhozás hatáskörébe. Ezekben a kérdésekben az egész országra egységes törvényeket fognak hozni, azonban ezen törvények végrehajtása is kizárólag a tartományok hatáskörébe tartozik. A központi törvényhozás hatáskörébe tartoznak: állampolgárság, ki- és bevándorlás, adórendszer, büntető, polgári, kereskedelmi, váltó és tengerjog stb. A 16. sz. leszögezi, hogy egyetlen legfőbb semmitőszék és egyetlen legfőbb közigazgatási bíróság fog az országban működni. Ezzel szemben a 17. sz. kimondja, hogy minden tartomány saját maga fogja a maga külön közigazgatási rendszerét megállapítani.

Az alkotmánytervezet következő részében a központi hatalom faktorairól intézkedik. A legelső tényező a király, akinek hatáskörét kiszélesíti a tervezet. Ezután következik a mai parlamentet helyettesítő államtanács, amely a román állam központi, kormányzási és törvényhozási szerve. Az államtanács tagjai közül hatvanat a tartományi diéták választanak, tíz tagot pedig a király nevez ki. Ezenkívül tagjai az államtanácsnak a királyi család nagykoru férfitagjai. Munténia 22, Moldova 20 és Erdély 18 tagot delegál az államtanácsba. Minden tartományi diéta azonnal megalakulása után megválasztja az államtanácsba delegálandó tagjait. A választás listák alapján, a kisebbségek képviseltetésével történik. Az államtanács tagjainak mandátuma négy évig tart. Az államtanács tagjai képviselik a nemzetet. Amennyiben fizetését állást fogadnak el, úgy elvesztik mandátumukat. Kivételt ez alól azon eset képez, midőn miniszterekké, vagy alminiszterekké nevezik ki őket. (61—66. sz.)

A tartományi hatalom

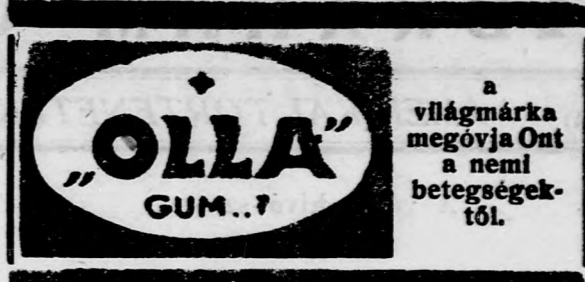
A 71. sz. szerint az államtanács jogszertint elnöke a király, aki maga helyett

bárkit megbizhat a tanács elnöklésével. A központi kormányzat mindössze öt tagja van: a miniszterelnök, a kül-, pénz-, közlekedés- és hadügyminiszterek. A miniszterelnökség reszortjához tartozik a sziguranca és az igazságszolgáltatás egyik szekciója.

A tervezet következő része a tartományi szervezettel foglalkozik. A tartományi parlamentje a diéta, amely választott és jogszertint képviselőkből áll. Munténia 220, Moldova 200 és Erdély 180 képviselőt választ. A képviselők felét a 21 évet betöltő férfiak és nők egyenes szavazat útján s a kisebbség képviseltetésével választják, a másik felét pedig a kerületi választási rendszer alapján küldik a diétába. Jogszertint képviselők a görögkatolikus, római katolikus és görögkeleti metropoliták és püspökök, valamint a zsidó, a lutheránus, református és unitárius egyházak egy-egy képviselője. A diéta mandátuma négy évig tart. Hivatalos nyelve a román. A tartományi kormány az uralkodó által kinevezett öt miniszterből áll: miniszterelnökség és belügy, pénz és földművelésügyi, ipar-, kereskedelmi és közlekedésügyi, kultusz- és közoktatásügyi és igazságügyi. Egyidőben nem lehet valaki a központi kormány és a tartományi kormány minisztere.

A nyelvhasználatról

Mint a fentebb kifejtettekben kiderül, Boila professzor tervezete eltöri a szenátust és bevezeti az egykamaras rendszert. A kisebbségi nyelvhasználatra vonatkozólag a tervezet 170 szaka sza úgy intézkedik, „hogy a más nemzetiséghez tartozó román állampolgárok jogukban áll anyanyelvüket használni, bármilyen állami hivatalban”. A

nyelvhasználatot a tartományok szerint külön törvény útján kell szabályozni. A 184. sz. leszögezi, hogy a magániskola előadási nyelvét az iskola fenntartója állapítja meg. A tervezet hatalmas vihart és konszternációt keltett.

Támadnak a liberálisok

A tervezet hatalmas vihart váltott ki a politikai pártok sajtójában. Miután előzőleg már a legélesebb támadások hangzottak el a nemzeti parasztpárt erdélyi vezetőségének regionalista hangokat megpendítő kommunikációja ellen, most a legzabolatlanabb hangon támadják a brosurá szerzőjét, Boila professzort és rajta keresztül az egész nemzeti parasztpártot. A kolozsvári Natiunea, a liberálisok lapja például „Autonómiát a börtöntöltelék számára” címmel ír vezércikket, amelyben az erdélyiek akcióját egy ujkaledoniai fegyvergyarmat esetével hasonlítja össze. A krónika szerint a gyarmat kényszer munkára ítélt fegyencei egy adott izben fellázadtak és keresztül vitték a sziget autonómiáját. A cikkírő szerint az autonómisták örültségének lecsillapítására egyetlen eszköz van: a falhoz kell állítani őket. Sorba kell állítani az egész nemzeti parasztpártot és sorshuzás útján minden tizediket szó nélkül lelőni. A Natiunea tónusából látszik, hogy Boila professzor brosurája nem egyéb, mint bevezetés egy most készülő hatalmas viharhoz.

Megindult a vizsgálat a máramarosszigeti rendőrség vezetői ellen

Az összes hivatali főnököket más városokba helyezték át. Az áthelyezett rendőrfőnök nem hajlandó hivatalát az új rendőrfőnöknek átadni

Sighet-Máramarossziget, szeptember 14. (Az Uj Kelet tudósítójától). Lapunk hasábjain már többször hívtuk fel a felettes rendőrhatalomok figyelmét a máramarosszigeti rendőrségre, ahol a korrupció és a hivatalos hatalom tultengése valóban balkáni állapotokat teremtett. Nemrégiben a kovakömanipulációkkal kapcsolatos botránytól volt hangos az erdélyi sajtó, majd zsidóverések és hasonló rokonszenves, mindenütt máshol bűncselekményszámba menő események bizonyították be a haladottabb gondolkodású közönség előtt a szigeti rendőrség jóhírnevét. Ugy látszik a sorozatos botrányok mégis gondolkodóba ejtették a felettes hatóságokat és a szigeti rendőrségben megkezdődött a tisztító munka, melynek eredményeként egyelőre néhány áthelyezés történt a rendőrségen. A szigeti rendőrség valamennyi vezetőjét áthelyezték.

Inspektor inkognitóban

A tisztogatási munka előzményei egyelőre ismeretlenek. Szigeten beszélnek

arról, hogy egy vámspektor inkognitóban a városba érkezett és a vámnál meglepetésszerű vizsgálatot tartott. A vámspektor állítólag maga is átlépett a határon és a cseh oldalon is tanulmányozta, hogy milyen lehetőségei vannak az árucsempészésnek. Ennek a következtében indult meg az áthelyezések özöne a szigeti rendőrségen, amit rövid időn belül valószínűleg a vámhivatalnál is folytatni fognak.

Az eddigi áthelyezések során dr. Murgo Livius rendőrfőnököt Sepsiszentgyörgyre hasonló minőségben delegálták. Kosztenszky igazgatót hasonló minőségben Segesvárra, Popovicium aligazgatót pedig Zilahon fogja folytatni működését. A vizsgálat és az áthelyezések ügyében értesülésünk szerint dr. Medrea kolozsvári rendőrségi vezérfelügyelő is Szigetre utazik.

Az új állásbetöltésekkel kapcsolatban egyébként már megtörtént az első konfliktus az áthelyezett és kinevezésre váró rendőrtisztviselők között. A máramaros-

zigeti rendőrség élére dr. Stoichita Juont nevezték ki Murgo Livius helyére, aki hétfőn már át is akarta venni hivatalát. Ez azonban nem ment olyan könnyen, mert Murgo dr. ragaszkodott hivatalához és kijelentette, hogy nem hajlandó átadni helyét csak az esetben, ha a minisztériumtól kap erre vonatkozólag utasítást. Az áthelyezett és kinevezett rendőrfőnök erre egyezett meg, hogy mindketten Bukarestbe utaznak, ahol majd eldől, hogy ki marad: Murgo vagy dr. Stoichita.

A rendőrségen történt események Máramarossziget lakosságában óriási szenzációt keltettek és nagy érdeklődéssel várják, hogydr. Murgo és dr. Stoichita közül ki marad meg a rendőrség élén.

— Az Egyesült Államokba is bevezetik a forgalmi adót. Newyorkból jelentik: Reed képviselő az amerikai államháztartás egynyelvű forgalmi adó bevezetésével kívánja helyreállítani. A forgalmi adó eddig ismeretlen volt az Egyesült Államokban.

Rohamosan közeledik

Főnyeremény: 1,000.000 Lei
Közel 2000 nyeremény,
2,700.000— lei értékben

az erdélyi, zsidó kórházgyesületek sorsjátékának húzási terminusa. Ha részt akar venni azokban a nagy és reális nyerési esélyekben, amelyeket ez a sorsjáték nyújt.

Siessen vegyen Zsidó Kórház sorsjegyet!

100 lej egy sorsjegy ára 100 lei!

Postai megrendelésnél az utánvételezési és portóköltéssel együtt is csak 100 lej egy sorsjegy.

Zsidó Kórházgyesületek Központi Sorsjátékintézősége Cluj, Piata Unirii 20.

MEGJELENT!

TOLSZTOJ

A 20. SZÁZAD MÉRLEGÉN

doktori tanulmány a liegei egyetem filozófiai fakultásán
Irta: Dr. Stern Ignác

Ára 20 lej

postán küldve 81 lej, mely összeg bélyegben is beküldhető. Megrendelhető a szerkesztő Cluj, Str. Albinei 39 és az Uj Kelet könyvosztályában

ET LELKE KELETBEN

ABRAHAM GYERMEKEI

(14) AMERIKAI TÖRTÉNETEK — IRTA: SALOM ASCH

A város hívó szava

I.

A keskeny fenyőgalyak össze-visszasága között látni lehetett, akár csak egy párás ablakon, egy fehér hóval fedett mezőt, amely lankásan húzódott a síkságra. Fölötte, mint fekete fonál, húzódott végig a vasuti vágány. A völgy aljáról egy csoport vékony fácska mászott fel a domb teteje felé, amelyet piros kerítés vett körül. Fölötte a hóból egy fehérre meszelt fal látszott, két ablakredőnyvel, ami a havas tájat jólesően megszakította. Amikor az ember a fehérre meszelt házcsúcsokat látta, a két redőnyökkel, alacsony tetőjével és sok előre ugró díszével, „otthon érezte magát”. Baruch-Motchenek, a farmernek is, aki a kicsiny erdőben fát vágott, úgy tűnt fel a kicsiny fehér ház két redőnyével, mint régi ismerős. Mintha születésétől kezdve világéletében ott lakott volna. A végén azonban csak a fehérre meszelt fal és a két redőny volt az oka, hogy Baruch-Motche nem hagyta el már régóta az átkos Silvertownt és annak „kinceseit” és nem ment Newyorkba vissza, sógorának, Beinschnek „shop”-jába. De a két redőnyök sajátos erővel rendelkeztek, amelyek bátorogatók öntöttek Baruch-Motchebe, hogy mindent viseljen el.

Hideg, komor éduktan. Köröskörül nagy nagy csönd, csak a fejsze egyforma ütése hallatszik a fagyos levegőben. Baruch-Motche egy rongyos kendővel fülei körül, csizmája a lengyel parasztok módjára zsákokkal körülcavarva, állott a kicsiny erdőcskének sűrű bozótjában és fiatal fenyőt vágott. Mellette tizenhat éves fia: Aronszik térdepelt a hóban és azon igyekezett, hogy a fagyott felületen tüzet csináljon jéggel bevont galyokból.

Baruch-Motche a fa vágása közben úgy nyögött, akár csak egy igás állat nehéz teher közben. Homlokáról vastag izzadságot gyöngyözött át a kendőn. De a verejtéknek már nem volt ideje, hogy legerdüljön arcára, mert a hideg a homlokán megfagyasztotta. Baruch-Motche egyre abbagyagya munkáját, egyik lábáról a másikra ugrált, lábait egymásba vetette, kezeivel lehelt és közben vastag szakállába monológizált.

Mennyei atyám, könyörülj rajtam! Segíts! Segíts!

Ha nem szögyelne volna magát fia előtt, akkor Isten segítségét hangosan kérte volna. Könyvek állottak szemeibe és morgása egyetlen nyögésben tört ki.

Mennyei atyám, nagyon rosszul megy nekem, kutyamód rosszul!

Aroncsik hallotta a nehéz sóhajt és körülnézett. Látta, amint apja fejét odátaszott a fejszéjéhez és belecsuklott a karjába:

— Mi van veled apám? — kérdezte a fiu ijedten.

— Nincs semmi — és Baruch-Motche megtörölte szemét. Olyan nagyon jó dolog van nekem, azt hiszed? A cárnak kívánok egy ilyen életet, a cárnak, aki gyermekeimmel együtt elűzött otthonomból.

Aroncsik hallgatott. Különös érzés volt számára, hogy apját sirni látta. Tanácsatlanságban buzdognak rakosgatta egymásra a kidöntött fákat.

— Most pedig legyen vége a favágásnak, Borzasztó hideg van. Gyere menjünk haza, lássuk, mit csinál anyád.

Apja és fia gyorsan összeszedték a kivágott faágakat, felrakták a szánra és összekötötték. Baruch-Motche hite a faágak összekeresése közben visszatért. Ismét felbredt régi reménye, hogy egy szabad országban, saját ura lesz, saját földjén.

— Fiam, meglátod, jönnek még jobb idők!

Miután apa és fia az egymásra rétegezett ágakat kötéllel odaszorították a szánhoz, ők maguk előállottak és húzták a szánt a fagytól kemény talajon.

A félig üres lakásban, amelynek keskeny falai nagyon is nyárias papírtapétákkal voltak bevonva, még nagyobb volt a hideg, mint odakint. Mintha a fagy a mezőről odamenekeült volna a védelemre alkalmas egyetlen tető alá, hogy magát melegítse. A vékony papírtapéták hulladoztak a falakról. Ezekben a barátságatlan helyiségekben várta Channe, hogy férje és legkisebb fia jöjjenek haza. Beburkolódzott a házban található összes téli ruhákba és nemcsak a használatban levő ruhadarabokat vette magára, hanem azokat is, amelyek este takaróként szol-

gáltak, anélkül, hogy különbséget tett volna férfi és női ruha között. Fejét és arcát becsavarta egy vankosba és így próbálta Channe a tüzhelyen a legkülönbözőbb eszközökkel föléleszteni a paraszat. Forgácsot dobott bele és néhány erőteljes szitkozódás közben és tüdejének minden erejével levegőt fujt a renyhe parázsba. Amikor a férfiak még este előtt hazatértek, Channe már nem csodálkozott a hazatérés idején, ezt már megszokta. Anélkül, hogy körülnézett volna, így szólt:

— Ha az egész világ azt mondja, hogy a farmerélet hajítófát sem ér, akkor biz’ ez szöszertint igaz! Különböz Amerika minden bevándorlója farmernek ment volna, nem pedig szabónak!

Baruch-Motche hallgatott. Szó nélkül odament a tüzhelyhez, lehuzta lábáról egyik csizmáját és régi parasztszokás szerint a szárával megpiszkálta a tüzet.

— Gójkoknak való mesterség, nem pedig zsidóknak — folytatta Channe hangos meditatívóját.

Baruch-Motche sokalta.

— Ugyanezt mondják az összes antiszemiták, akik azt állítják, hogy a zsidók nem alkalmasak a mezei munkára és csak üzérkedni tudnak, nem pedig dolgozni!

Ez az ellenvetés, hogy ő, ments Isten, ugyanazt állítja, mint az antiszemiták, Channe megijesztette és elhallgatott. Helyette Baruch-Motche beszélt.

— Meg kell mutatnunk a gójkoknak, hogy ép úgy alkalmasak vagyunk, mint ők, a mezei munkára. Azt mondja a Biblia: „Arcod verejtékével fogod enni kenyeredet. Vajjon Palesztinában a zsidók nem voltak szintén parasztok?”

— Persze, már megint kezdod a te Palesztináddal! Hogy lehet összehasonlítani Palesztinát Amerikával? Palesztinában nem is kellett dolgozni, ott az égből esett a krumpli, itt meg ki kell ásni a földből. Channe megint megaláta a hangját. Motche Baruchnak erre a érvre nem volt mit válaszolnia. Száraz forgácsot dobott a tübbe és mintha az egész zsidóság gyülekezete előtt állana, kezdte:

— En azonban meg fogom mutatni a gójkoknak, hogy a zsidó is meg tudja munkálni földjét. Sem fagy, sem hőség, sem éhség, sem nyomor, semmi nem fog engem elzavarni innen! Elhatároztam, hogy farmer leszek, tehát farmer maradok.

— Ki akadályoz meg benne? Elvégre te máris farmer vagy — válaszolta Channe és odaállott, hogy téstát dagasszon vacsorára, abból a lisztből, amelyet két leánva, akik shop-munkások voltak a városban, küldött apjuknak a „farmer”-nek. Mert noha Baruch-Motche mélyen megvetette a ruháipart és mindazokat, akiknek azzal dolgot volt, „vérszívókizsákmányolóknak” szidta őket, mindazonáltal, két leánva tűzőnőnek ment egy ingkonfekciók gyárába és ők voltak azok, akik őt és a farmot megmentették a katasztrófától.

Baruch-Motche egy lengyelországi városkából származott. Hazájában, éppugy, mint minden zsidó, eladta a gabonát, de nemtermelte. „Betegsége” (így nevezte Channe a mezei munkához való hajlamoságát) még ifju korából detalódott. Ezzel a hajlamosággal fertőzött meg őt a zsidó fölvilágosító mozgalom publicistái és költői, akiknek írásait olvasni szokta a talmudi tanházban. Egyre újból és újból megénekeltek ezekben az újságokban a mezei munka dicséretét: a „zionistaszereget” és a „zsidó kolonizációt”. Abban az időben volt, amikor is a zsidók kivándoroltak Argentínába, hogy a Hirsch báró által alapított mezőgazdasági kolóniákban megtelepedjenek. Baruch-Motche folyton erről beszélt, feltétlenül Palesztinába akart menni, hogy itt sajátkezűleg művelhesse meg a szent földet.

Azonban Baruch-Motche életutia urvan az volt, mint korának többi zsidóé. Meghászorított néhány száz rubel hozományt kapott, szabad lakást és kosztot apósánál és elment a picra gabonát venni és eladni. Majdnem husz évig üzte így a gabonakereskedelmet és közben a megszántott földekről és a gabona éréseéről álmodozott. Amikor a gazdáknál való körutia közben látta a parasztszokású kicsiny pipákkal az eke mögött, a fekete, nedves földeken, valósággal irigység ébredt benne:

— Milyen édes dolog, ha az ember saját lovával, saját földjén végigmehet.

Közben messze otthonától látta magát a Libanon tővén egy darab földön, amelyet az Énekek Énekből jól ismert. . .

Egy napon kiűzték a pogrom és a zsi-

dók hanyat-homlok menekülni kezdtek.

Baruch-Motche látta, hogy két leányára, aki közben felnőtt, úgy nem vár jövő itt, ha nincs hozományuk. Elhatározta tehát, hogy minden vagyonát pénzzé teszi és kivándorol. Nem ment ideáljára után Palesztinába, hanem ellenkező irányba — Amerikába. Számos ok készítette őt erre. Először is kevés pénze volt arra, hogy Palesztinában letelepedhessen, azonfelül pedig sógora, feleségének fivére hajójegyet küldött neki Amerikából és levélben határozott ígéretet tett arra, hogy az első időben segítségére lesz és a leányoknak azonnal munkát szerez. Baruch-Motche tehát elhatározta, hogy mindenképp Amerikában pénzt fog szerezni (miért is megy az ember más miatt Amerikába?), innen aztán gyermekestől, asszonyostól ki fog vándorolni Palesztinába.

Baruch-Motche Amerikában megtudta, hogy a pénzszerzés nem olyan könnyű dolog. A keskeny shop, amelyben dolgozott, úgy tűnt fel előtte, aki megszokta a vásártér, a falvak és az udvarház szabad levegőjét, mint egy pokol. De a keskeny műhely négy fala közötti tartózkodás és

a szokatlan nehéz testi munka sem terhelte annyira, mint az a szellemi megalázottság, melyet a shopban éreznie kellett. Ő, Baruch-Motche, a tudományokat szerető férfi, aki már modern héber újságokat és könyveket olvasott és maga is jól irt héberül, aki jó családból származott otthon, szülővárosában, tekintélyes kereskedő volt, akinek cioni ideáljai voltak, — neki most közönséges női munkát kellett végeznie, olyant, amilyent akár-melyik parasztlányka el tudna végezni, aminek nem kell fej és nem kellene gondolatok, egyszerűen csak vászon kellett hozzá és két kéz! Ekkor megint fiatal éveinek ideáljára gondolt: hogy farmer lesz. Ha nem tudja ezt Palesztinában megcsinálni, legyen akkor farmer legálább Amerikában. Volt néhány száz dollárja, amit még Európából hozott magával, sógora és leányai valamivel hozzájárultak és összeköttetésbe lépett egy társulattal, amelynek az volt a célja, hogy zsidókat telepítsen a vidékre. Nemsokára Baruch-Motchenek alkalmas farmot utaltak ki, amelyet „kedvező részletfizetések mellett” mint sajátját használhatta.

(Folytatjuk)

Hétfőn az antiszemita liga propaganda gyűlést rendezett Szigeten

Zaharia Manolche gyűjtő beszéde képezte a propaganda nap programját. A prefektus betiltotta a gyűlést tervezett demonstrációt

Sighet-Máramarossziget, szeptember 14. A LANC, mely Máramarosszigeten az utóbbi hetekben nagy szervezőmunkát végzett, hétfőre, a román ünnep napjára Szigeten nagygyűlést hívott egybe, amelyre a megye minden részéből a parasztság nagy tömegét terelték be. A nagygyűlés elé a város zsidósága nagy izgalommal tekintett, mert az utóbbi hetek rendőri eseményei nem látszottak garantálni, hogy a nagygyűlésen ne következzenek be végzetes események. A nagygyűlés demonstráció-jellegűnek készült és annak főrendezője Manolache Zaharia, a máramarosi antiszemita agitáció hírhedt vezére volt. Vasárnap már az emberek nagy tömege vonult be Szigetre és a nagyméretű felvonulás érthetően aggodalom-

mal töltötte el a zsidóságot. A környékbeli városokból erős csendőri és katonai kísérettel érkeztek Szigetre és a szigeti rendőrséggel együtt erős készenlétben várták az eseményeket.

Az általános izgalomra való tekintettel, Jaga vármegyei prefektus betiltotta a nagygyűléssel kapcsolatban tervezett demonstrációt. Így a hétfői nap a városi színházban tartott gyűlésre zsugorodott össze a LANC programja. A gyűlésen Manolache tartott előadást, amelyben az ismert frazeológia szerint a zsidóságot okozta Románia minden szenvedéséért. A gyűlés után a tömeg békében oszlott szét.

Egy azonban még kérdéses: nem-e lesznek a gyűjtő hatású beszédek az egyes falvakon következményei?

A jeruzsálemi héber egyetemen megkezdődik a rendszeres főiskolai oktatás

Már ebben az évben megkezdik a biológiai tudományok és a klasszikus nyelvek előadását

Jeruzsálem, szeptember 14. A zsidó intellektuális világnak régi kívánsága megvalósul. A jeruzsálemi egyetem rövidesen rendes tanegyetemévé fog átváltozni. A jeruzsálemi héber egyetem létesítését annakidején az egész világ zsidósága kitörő örömmel és lelkesedéssel üdvözölte. Meglehetősen lehangoltan vette azonban tudomásul a zsidó közvélemény, hogy az alapítók a jeruzsálemi egyetemet tudományos kutató intézetnek szánták, amelyből néhány nagyszerű tudós kerülhet ki, de amely nem felel meg a zsidó szellemi élet gyakorlati követelményeinek. A cionista mozgalmon belül Jabotinsky adott nem egyszer hangot annak a kívánságnak, hogy a jeruzsálemi egyetem ne akarjon több lenni más népek főiskoláinál, elégedjék meg azzal, hogy tanít és diplomákat állít ki a numerusz klauzusz és egyéb eszközök által a világ egyeteméről kiűzött zsidó diákságnak. A jeruzsálemi héber egyetem vezetősége most hivatalos kommunikét tett közzé, amelyben bejelenti, hogy a most következő téli szemeszter már nemcsak tudományos kutató intézet, hanem rendes főiskola lesz a héber egyetem. Egyelőre a biológiai tudományok és a klasszikus nyelvek tanszékei nyílnak meg. A négy éves kurzusok elvégzése után a hallgatók akadémiai címet kapnak. A téli szemeszter október 27-én kezdődik.

A héber egyetem igazgatósága már 1928-ban elhatározta a rendszeres egyetemi oktatás bevezetését, különösképpen a zsidó akadémikus és diák körök firszirozott kívánságára. A direktorium irányelvként tüzte ki maga elé, hogy csakis felkészült és kvalifikált diákokat vesznek fel a megnyitandó kurzusokra és csakis olyan tanszékeket nyitnak meg, amelyeken általánosan elismert professzorok tanítanak. A klasszikus nyelvek előadásával egyidejűleg a judaisztikus és a keleti

studiumok osztályát a most megalapítandó filozófiai fakultás alszótályává alakítják át s nemsokára bevezetik a filozófia, történelem és irodalom előadását is. A természettudományi kar keretein belül legkésőbb 1932-ben megkezdik a matematika, fizika, kémia és biológia rendszeres oktatását. Az egyetem direktoriumának legutóbbi ülésén Zürichben elhatározták, hogy bizottságot küldenek ki, amely megteszi a szükséges lépéseket az egytem törvényes státuszának megszerzése érdekében.

Directiunea scoalei de ucenici industriali Cluj

ERTESITES

Az iparkamara vezérigazgatósága szeptember 5-én tartott közgyűlésén a kereskedelmi tanonok iskolájának megszüntetését határozta el.

Az összes kereskedelmi tanonok ezután felhivatnak, hogy sürgősen iratkozzanak be az ipariskola igazgatóságánál. Str. Cogălniceanu Nr. 4. d. e. 7—12., d. u. 3—6.

Minden munkaadó kereskedő köteles törvényes felelősség mellett tanoncát legkésőbb szept. 15-ig beírtni.

A beíratási díj ugyanaz, mint az iparostanoncoké: 250 lej.

Elnök: V. Candrea

Oradea legfor: a m sabb

fűszerdetail üzlete családok miatt

Igen könnyű feltételekkel átadó Garantiált havi 300 ezer lej Érdékdetail forgalom Mosse hirdetőiroda Oradea további

UJ KELET
bánsági
Főszeker
Felelős szer
Bukar
Hátszegi E
Cikkeink után
megjelölés

Széleskörű Árvagond leányin

Az a nagyvonalú eredményes leány, az ifjú generációra való nevelési Zsidó Árvagondok sikerrel, mo- érkezett. Már m- nyilt az egyesül- ucca 38. számú k- internátus. Ebb- s minden intéz- ban a Tricotage elhelyezéséről t- leányintézetes- gadására van be- intézetben teljes- mai, valamint k- A vezetést már k- dozó Központi- nyolc tagu hölgy- Ez a kuratórium- sikerült az elnö- Sándorné szemé- az intézet ügye- szeretettel és sok- ó széleskörű szö- szerű irányítása- den jel szerint i- fog végezni a Le- E hó 10-én tar- tórium, melybe u- ső gyűlést s me- Jenőné, dr. Fen- berger Zsigmond- né, Diamant Izso- Neufeld Jenőné, Gizi s Blum Bern- lésen a kuratóriu- őrző munka ració- saját kebelében k- tott és pedig: k- dasági s általában- Ezen szakbizottsá- előre is emeljük- bizottság tevéken- gyűlésen legköze- tául választotta a- vábbá a Tricotage- és az Árvagondoz- mogatott más mű- nyoknak általános- meretekben való- oktatását, kurzus- Ugyancsak ezen b- emberek bevonása- a kötő munkások- tása iránt. Biztos- célkitűzésű nevelő- felelő gazdasági s- lelet, melyet az u- tűzött ki, jelentős- gazdagítani az- munkásságát.

Azuro
Le

Azuro

Le

Le

Le

Le

Le

Le

Le

Le

Le

Le

Le

Le

Le

HIREK

A UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánsági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
 Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Széleskörű munka a Zsidó Árvagondozó kolozsvári leányinternátusában

Az a nagyvonalú és minden vonatkozásban eredményes zsidó szociális munka, melyet az ifjú generációnak produktív pályákra való nevelése irányában az Erdélyi Zsidó Árvagondozó végzett éveken át sok sikerrel, most újabb jelentős fázishoz érkezett. Már mult év decemberében megnyílt az egyesület tulajdonát képező Papucca 38. számú házában a kolozsvári leányinternátus. Ebben a modernül felszerelt minden intézeti igényt kielégítő otthonban a Tricotage műhely tanulóinainak elhelyezéséről történik gondoskodás. A leányinternátus egyelőre 15 személy befogadására van berendezve. A leányok ezen intézetben teljes ellátást, ruhát és szakmai, valamint kulturális nevelést kapnak. A vezetést már korábban egy, az Árvagondozó Központi Bizottsága által delegált nyolc tagú hölgykuratórium irányította. Ez a kuratórium most reorganizálódott s sikerült az elnöki tisztségre dr. Ligeti Sándorné szemorvosnőt megnyerni, aki az intézet ügyeit már eddig is páratlan szeretettel és sok lelkesedéssel végezte. Az ő széleskörű szociális tevékenysége s szakmai irányítása mellett a kuratórium minden jel szerint igen eredményes munkát fog végezni a Leányinternátus érdekében.

E hó 10-én tartotta a reorganizált kuratórium, melybe újabb tagokat kooptált, első gyűlését s melynek tagjai: dr. Kertész Jenőné, dr. Fenichel Józsefné, dr. Weinberger Zsigmondné, Weinberger Nándorné, Diamant Izsoné, dr. Szőnyi Gézané, dr. Neufeld Jenőné, Panijel Jancuné, Deutsch Gizi s Blum Bernátné urnök. Ezen a gyűlésen a kuratórium az irányító és ellenőrző munka racionalizálásának érdekében saját kebelében három bizottságot alakított és pedig: kulturális s szociális, gazdasági s általában felügyeleti bizottságot. Ezen szakbizottság munkája közül ki kell emelni az előbbieket a kulturális s szociális bizottság tevékenységét, mely már ezen a gyűlésen legközelebbi és sürgős feladatául választotta az internátusban lakó, továbbá a Tricotage műhelyben alkalmazott és az Árvagondozó által Kolozsváron támogatott más műhelyekben dolgozó leányoknak általános és zsidó kulturális ismeretekben való rendszeres és szakszerű oktatását, kurzusok s előadások útján. Urvancsak ezen bizottság megfelelő szakemberek bevonása révén fog gondoskodni a kötő munkáknak elméleti szakmai oktatása iránt. Biztosra vehető, hogy ez a szép célkitűzésű nevelő munka, karöltve a megfelelő gazdasági s szervezeti tevékenységgel, melyet az új kuratórium feladatául tűzött ki, jelentős eredményekben fogja gazdagítani az Árvagondozó évtizedes munkásságát.

Azsurossz Lei 92

— Még hűvösebb időjárás várható. Budapestre jelenti: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint hűvösebb időjárás várható, sok helyütt záporosok, a légáramlás gyengülésével és hajnali talajmenti fagyokkal.

— Eltitkolt betegség legtöbbször az aranyér, pedig ma már nem titok, sőt köztudomású, hogy hatásosan gyógyítja a Haemorsan kup vagy kenőcs. Olcsón kapható a gyógyszárakban.

— A Manchester Guardian a zsidó álláspontot támogatja a naptárkérdésben. Londonból jelenti: A Manchester Guardian, a liberális párt vezetőorgánuma, vezércikkben foglalkozik az október 17-ére, Genfben összehívott naptárreform-konferencia feladataival. A lap támogatja a zsidó álláspontot, amely elveti a reformtervezetet és a hét nappal álló hét fenntartását javasolja, úgy, ahogyan azt a szentírás lefektette.

MŰVÉSZI STILUSOS, MODERN TRANSILVANIA BUTORGYÁR CLUJ,

STRADA MEMORANDULUI 1. SZ. ALATT AZ EMELETEN LEVŐ

Őszi nagy butor-kiállításából szerezhetők be eredeti és feltűnően olcsó guári árban

Komplett ebédlő-berendezések caucuzsi dílgöyökérrel! Lei 25.000
Komplett háló-berendezések exotia-fournerral! Lei 26.000

— Az osztrák költségvetés ez évi deficitje 179 millió silling lesz. Bécsből jelentik: A költségvetés ez évi deficitje 179 millió silling lesz. Ezért elhatározták a legmesszebbmenő takarékoságot. A szocialdemokraták támogatják a kormányt a takarékoság keresztülvitelében. A takarékosági program tekintetében kialakult egységes állásfoglalás jelentős erősítést nyújt a kormánynak a nagy népszövetségi kölcsönt illető lépései irányában. A tárgyi és személyi téren mozgó megtakarítások valamennyi minisztérium költségvetésében redukciót fognak jelenteni. A takarékosági programot legközelebb a nemzeti tanács elé fogják terjeszteni.

— Számos női bajnál a természetes „Ferenc József” keserűviz használata végtelen nagy megkönnyebbülést szerez. A nőorvosi klinikák bizonyítványai tanúsítják, hogy a rendkívül enyhe hatású Ferenc József vizet különösen a szülészeti osztályon a legjobb sikerrel alkalmazzák. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Véres összeütközések voltak Spanyolországban a baszk nacionalisták és a karhatalom között. Londonból jelentik: A spanyolországi Bilbaoban a baszk nacionalisták és a karhatalom között véres összeütközések voltak. A zavargók lövöldözéseire a karhatalom is fegyverét használta. Három tüntető meghalt, huszan megsebesültek. A nacionalisták színházát bezárták és lepecsételték. A házkutatás alkalmával számos letartóztatás történt. A kormányzó több lapot ebtiltott.

Sürgösen nézze meg a Lepage iskolakirakatát. Ki vannak állítva az ajándéktárgyak az iskolás vásárlók számára. Mindenki kap ajándékot, az is, akinek vásárlása egész év alatt száz lejt tesz ki. Kérjen ingyen betétkönyvet LEPAGETÓL!

— Négy száz márká pénzbüntetés egy idézetért. Berlinből jelentik: A berlini esküdtbírószak Weibstaadt nyugalmazott őrnagyot az állam szidalmazása miatt 400 márká pénzbüntetésre ítélte. Az őrnagy nemzeti szocialista könyvmotors lapjában ugyanis átvette egy délamerikai nemzeti szocialista újság cikkét, amelyben a közársaság védelmére alkotott törvény „a zsidók és tolvajok” mentő törvényének van aposztrofálva.

Szinkör Mozgó

RANGÓ

Keddől csütörtökig a filmgyártás csodája

a dzsungel hangos eposza. Készítették Szumatra ember nem-járta őserdőiben. E. Schödsack és felesége. Előtte: Uj Micki Maus és uj hangos hirdó. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

— Leverték két zendülő bolíviai gyalogezredet. Newyorkból jelentik: A bolíviai La Pazban a kormány csapatok harc után megadásra kényszerítették a zendülő két gyalogezredet. A harcban hét katon el esett s mintegy ötvenen megsebesültek. A lázadók vezetőit haditörvényszék elé állítják.

Szeptemberi gond! El kell látni a gyerekeket könyvekkel, iskolaszerekkel. Kéves költséggel, okosan, praktikusán, betétkönyvre vásárol Lepagenál-Kolozsvár. Kérjen ingyen betétkönyvet, könyvjegyzéket!

— Orvosi disszertáció Goethe fogfájásáról. Berlinből jelentik: A wüzburgi egyetem egyik hallgatója, aki fogorvosnak készül, különös témát választott doktori disszertációja tárgyául. Az értekezés címe: „Goethe fogfájása és fogorvosai”. E különös munka szerzője rendkívül lelkiismeretesen végezte el feladatát, amennyiben gondosan áttanulmányozta Goethe leveleit, amelyekben fogfájásáról van szó és csatolta a munkához a nagy német költő barátainak és kortársainak ama leveleit, amelyekben említés van fogfájásáról. A műből azt is meg lehet tudni, hogy mennyit fizetett Goethe fogainak kezeléséért. A wüzburgi egyetem a disszertációt elfogadta és a jelöltet doktorrá avatta.

Prima selyempaplan Lei 1580

— Jakob Schiff hagyatéka: 35 millió dollár. Newyorkból jelentik: Tizenegy évvel Jakob H. Schiff, a híres emberbarát halála után, most tették közzé hagyatékának végleges becsülését. Eszerint a hagyaték értéke 35 millió 162.932 dollár. Zsidó és nemzsidó jóléti intézmények között 1 millió 350.000 dollár fog kiosztásra kerülni. Jakob Schiff már életében több milliós alapítványt tett. A végrendelet szerint a vagyon fia, Mortimer L. Schiff, aki az elmúlt tavaszkor halt el és leánya Triata Schiff-Warburg, Felix M. Warburg felesége öröklök. Az özvegy számára még 1010-ben tett Jakob H. Schiff egy nagyobb alapítványt.

— Max Liebermann a zsidó ujjáépítésért. Tel-Avivból jelentik: A Haarez című Tel-Avivban megjelenő héber napilap közli Max Liebermannnak, a világhírű festőnek levelét M. Dizengoff polgármesterhez. A levél így hangzik: „Igen tisztelt Uram! Nyolcvanegyedik születésnapom alkalmára küldött távirati és levélbeli üdvözlésnek nagyon megörültem. Köszönöm önnek és palesztinai pályatársaimnak! A művészet önmagában nem ismer vallási, vagy politikai természetű különbséget. Más azonban a művészek esete, akiket vallási és hazai szálak fűznek egymáshoz. Én ugyan mindenkor németnek éreztem magam, mindazonáltal a zsidósághoz való hozzátartozandóságom érzete élénken élt bennem. Ezért nagy megtiszteltetésnek tartom, hogy amikor a palesztinai művészek az ön közvetítésével elküldték hozzám szeretetük jelét. Születésem évfordulója alkalmára elküldte hozzám Herbert Eulenberg, a híres német író Palesztináról írott könyvét, amelyben lelkesen méltatja a cionista ujjáépítést. Ezt a méltatást annál inkább is meg kell jegyezni, minthogy a szerző katolikus vallású. Nem vagyok ugyan cionista (egy régebbi generációhoz tartozom), de nagy érdeklődéssel figyelem a cionizmus nemes munkáját. Kívánok az országnak fejlődést és fölvirágzást. Hálás tisztelettel: Max Liebermann”.

— LEPAPE kölcsönkönyvtárból németül olvashatja: Stefan Zweig: Die Heilung durch den Geist, Upton Sinclair: Die keiligsten Güter, Werfel: Kleine Verhältnisse, Remarque: Der Weg zurück. Kölcsön díj minimális.

Vásznakban és minden cikkben 20 százalékos áreszállítás

— A Federal Farm Board egymillió bála gyapot elhelyezésére folytat tárgyalásokat három európai országgal. Newyorkból jelentik: A Federal Farm Board egymillió bála gyapot elhelyezése iránt tárgyalásokat folytat Francia-, Lengyel- és Németországgal. Az eladást hat, illetve kilenc hónapi hitellel fogják eszközölni.

NAPROL-NAPRA

Weiga portugál repülő, továbbá Rudy és Johansson német pilóták a Miss Columbia óceánrepülőgéppel átrepültek az Azorokat és folytatták útjukat Newyork felé.

Az olasz-lengyel válogatott atléták küzdelméből az olaszok kerültek ki győztesen 73-69 pontarányal. A mérkőzés sorsa az utolsó számon, a 4x400 m. stafétán dönt el az olasz válogatott javára.

A Schneider-kupát Boothmann pilóta nyerte 547.189 km. óraátlaggal. A Wight sziget felett lefolyt küzdelmet az angol partokról és a sziget térségeiről egymillió ember nézte végig.

A Graf Zeppelin tegnap délelőtt 1 óra 10 perckor 39 utassal Friedrichshafenből Majnafrankfurtba indult. Este a léghajó visszatért a légi kikötőbe.

Bellini gyorsasági rekorder holttestét kifogták a Garda tóból. A pilóta gépevel megjavította a gyorsasági rekordot, de közben motorrobbanás következtében a Garda tóba zuhant az égő géppel s életét veszítette.

Schinke német motorkerékpáros versenyző tréning közben egy másik géppel összeütközött, nekivágódott a pálya betonfalának s azonnal meghalt.

A brit-hondurasi orkán és szökőárkatasztrófa áldozatainak száma mintegy kétezer, köztük 1100 halott. Eddig mintegy hétszáz holttestet találtak meg a romok között.

Ladoumeque a háromnegyed angol mérőföldes síkfutásban új rekordot állított fel. 3 perc 2.8 mp. eredménnyel legyőzte egy méterrel a finn rekordert, Purjet.

Szinkör Mozgó

— Ötvenhat millió dollárt adtak amerikai zsidók jóléti intézményekre az elmúlt zsidó esztendőben. Newyorkból jelentik: Az elmúlt zsidó esztendőben a gazdasági depresszió ellenére az Egyesült Államok zsidósága általános és zsidó célokra 56 millió 200.870 dollárt adakoztak. Az egyes adakozók közül Felix M. Warburgot említjük, aki 50.000 dollárt adakozott a Joint-nak és 50.000 dollárt az American Palestine Compaigne javára. A Morton Meinhart hagyatékából egymillió dollár jutott négy zsidó intézmény javára. A nemzsidó célokat szolgáló adakozások között volt Michael Friedmann ezredes hagyatéka, egy képgyűjtemény, amelyet tízmillió dollárra becsültek. A gyűjteményt a Metropolitan Museum of Art kapta.

— A titokzatos buddha-szobor. Bécsből jelentik: Bécsben nagy izgalommal tárgyalják most egy titokzatos Buddha-szobor ügyét. Egy bécsi régiségkereskedőhöz beállított egy idegen, aki azt mondta, hogy Indiában miszionárius volt és onnan egy arany talapzaton álló kis Buddha-szobrot hozott magával. Az aranytalapzattal már régebben eladta, a zöld köböl faragott szoborért pedig ezeröttszáz sillinget kért a kereskedőtől. A régiségkereskedő szakértőkkel megvizsgáltatta a szobrot, akik megállapították, hogy az 1740 karátos valódi smaragdból készült és pénzben alig kifejezhető értéket képvisel. Már az ötven karátos smaragd is ritkaság, 1740 karátos smaragdot pedig még eddig soha nem találtak.

— A Federal Reserve Bank megbízottja Kanadába utazott Montague Norman angol bankkormányzóhoz. Newyorkból jelentik: A Federal Reserve Bank megbízottja elutazott Kanadába Montague Norman angol bankkormányzóhoz, hogy vele tárgyalásokat folytasson. A lapok azt írják, hogy rövidesen szükségessé válik a font stabilizálása érdekében a nyolcvanmillió fontos amerikai-francia kölcsön fel emelése s ennek előkészítésére utazott a megbízott Montague Normanhoz.

Platsintár Testvéreknél

mert költözünk

SPORT

Vasárnap Nagyváradon játszik le a román-cseh válogatott mérkőzést

Vasárnapi eredmények:

Cluj-Kolozsvár, szeptember 14. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az őszi bajnoki forduló második mérkőzésén a Románia felkészített együttese 5:1 arányban győzött a CFR fölött. A meccsen a Románia főlényé dominált, 2:1-es félidő után Deák (2), Muresan és Vanea lökték a győztes csapat góljait, míg a CFR vigaszgólja Oros lövéséből eredt. Bíró Milóvi.

Románia—CFR ifjúsági bajnoki 8:0.

Nagyváradon tartják meg a cseh-szlovák-román válogatott mérkőzést. A cseh-román amatőr válogatott mérkőzést hozzászavazva és tárgyalások után mégis megtartják és pedig Nagyváradon. A román sportkörök erélyes fellépésének megvolt a maga hatása, mert szombaton éjjel értesítés érkezett Bukarestbe, hogy a cseh amatőr csapat hajlandó 20-án megmérkőzni a románokkal, de nem Bukarestben, hanem a cseh határhoz közelebb fekvő egyik városban. A szövetség honorálta a csehek kérését és vasárnapra Nagyváradra tűzte ki a nemzetközi mérkőzést. Csütörtökön a román válogatott triáljellegű meccset tart Váradon és csapatunk így vasárnap megütközik a csehek jónévű csapatával.

Bukarest. Makabi—Olimpia 2:0 (2:0). Fölényes és megérdemelt győzelem.

Venus—Sportul Studentesc 5:0 (5:0). Juventus—Voivod Mihai 3:1 (1:0). Unirea—Tricolor-CFR 3:1 (0:0).

Arad. AAC—Gloria 1:0 (0:0). TMTE—AMTE 2:1 (0:1). A házbajnokság első fordulója a Herbay-kupaért.

Szatmár. Törekvés—Maramures 3:0 (1:0). Husos—Volan 2:2 (0:2) bajnokiak.

Nagyvárad. BSC—Tricolor 1:1 (1:0).

Nagyvárad. NAC—Törekvés bajnoki 3:2 (1:0). Rendkívül izgalmas és durva mérkőzés keretében találkoztak a régi riválisok. A mérkőzés egyenlő ellenfelek idegfeszítően izgalmas küzdelmét mutatta, melyből megérdemelten került ki győztesként az állóképesebb és technikásabb NAC. A győztes gól miatt nem minden nap botrány tört ki a pályán. A gólt Kocsis lőtte, a labda a kapufáról pattant a kapuvonalra és onnan a mezőnybe. Morar dr. azonnal gölt ítelt, mire a Törekvés közönség berontott a pályára. Óriási botrány tört ki, a NAC hívek és Törekvés hívek között parázs verekedés támadt. Közben az egyik suhanc paritýából köveket lövöldözött a játékosok közé. Az egyik köszemen találta Kocsist, aki azonnal eszméletlenül esett össze. A mentők kórházba szállították a válogatott balszélsőt és megállapították, hogy szeme épen maradt és csak a szem környéke szenvedett könnyűen gyógyítható sérüléseket. A botránynak a rendőrség vetett véget, mely a verekedők közül néhányat előállított.

Nagyvárad. Olimpia—Victoria 4:4 (3:3). Beszterce. Universitate komb.—Gloria 0:0.

A magyar profibajnokság eredményei:

A magyar profibajnokság eredménye

Budapest, szeptember 14. A magyar profi liga második fordulóján a favoritok nagy startot vettek a gólarányban. A Ferencváros 6, a Hungária 5, az Újpest 5 gólarányú győzelemmel végzett ellenfelével. Részletes eredmények:

Ferencváros—Budai 11. 7:1 (3:1). Turai (3), Takács II. (3), Sárosi, a budai részéről Polgár eredményes.

Hungária—Attila 5:0 (0:0). Eldöntetlen félidő után a Hungária hatalmas gólözlönnel győz Cseh I. (2), Ticska, Kalmar és Hirzer góljaival.

Újpest—Kispest 6:1 (3:0). Az Újpest nagy formát juttatott ki.

III. Ker—Somogy 2:0 (1:0).

Debrecen. Bocskay—Nemzeti 3:1 (1:0).

Félúru jeggyel lehet utazni a nagyváradi román-cseh kupamérkőzésre. A sportszövetség közlése szerint a vasárnapi román-cseh amatőr kupa-meccsre a közönség félúru jeggyel utazhatik Nagyváradra, ha részvételi szándékát szerda délig bejelenti a liga irodájába (Calea Victoriei 43).

A Haggibor vivő-szakosztálya folyó hó 15-én, kedden este fél 9 órai kezdettel gyűlést tart a City-kávéház emeleti termében. Tekintettel a tárgysorozat nagy fontosságára, kérjük, hogy a szakosztály tagjai teljes számban jelenjenek meg.

KÖZGAZDASÁG

Közmunkát és emberségesebb adózási rendszert sürget a vergődő kisipar

A kis- és kézműiparosok kolozsvári nagygyűlése

Cluj-Kolozsvár szeptember 14. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kis- és kézműiparosok az Ipartestület és Kisiparos Szövetség helyi fiókjának meghívására 1931 szeptember 13-án, d. e. 10 órakor nagyszámban gyűltek össze az Ipartestület székházában és miután meghallgatták a tárgysorozati pontok előadásait és a vitákat, egyhangulag a következő határozati javaslatot fogadták el:

1. A legnagyobb örömmel vették tudomásul, hogy az összes kézműipari alulakulat egy egységes „Kis- és kézműipari blokkot” alakítottak.

2. A legenergikusabban kérték a jelenlegi adótörvény módosítását és ennek helyébe a fix adók bevezetését, a kis- és kézműiparra vonatkozólag a forgalmi adó teljes törlését és végre az özszes adók leszállítását, olyan arányban, ahogy a legszükségesebb élelmiszereknek az árai estek;

3. Kérték sürgősen az ipari törvények egységesítését a kis- és kézműiparra vonatkozólag, azon elvek alapján, hogy minden kézműipart csak műhelyben lehessen megtanulni és csak a tanonci és segédi idő eltelté után lehessen egy kézműipart a saját számlájára gyakorolni;

4. Kérjük sürgősen a Kézműipari Kamarák felállítását, hogy így a kézműiparosoknak is hivatalos szervei legyenek, ahová a hatóságok bizalommal fordulhatnak minden olyan kérdésben, amely a kézműipart érdekli;

5. A betegséglégtörvény, mely oly közelről érdekli ugy a munkáltatót, mint ennek alkalmazottjait, egy elsőrendű kérdést képez és mégis a mai napig nem történt meg ennek egysége-

sítése. Kérték tehát minél előbb ennek egységesítését;

6. Ebben a gyilkoló válságban a kis- és kézműiparosok a csőd küszöbén állnak, nagyrészt azért, mert minden hitel számukra el van zárva. Hogy ezt a helyzetet legalább részben orvosolni lehessen, kérik egy Kisipari Hitelintézet felállítását, mely hiteleket nyújtana nemcsak ingatlanokra, hanem műhelyberendezésekre, termelőképesre, nyersanyagokra és félgártmányokra, árukra, stb.;

7. Amennyiben a magánintézetek által történt hitelmegszorítás folytán, valamint a mezőgazdák válsága és pénztelensége folytán a kis- és kézműipari műhelyek munkanélkül állanak, a legérélyesebben kérik hivatalbeli közmunkák nyitását, hogy legalább egyik napról a másikra legyen biztosítva a kis- és kézműiparosok megélhetése. Kéri a Mezőgazdasági Hitelintézet felállítását, melytől a Kisipar is sokat vár;

8. Kéri a leghatározottabban a köztintézetek műhelyeinek felosztását, melyek amellet, hogy érzékenyen veszteségeket okoznak ezeknek az intézeteknek, azt a kis munkát is elveszik a kézműiparosok kezéből, akik jelentős összegekkel járulnak az állam, község, stb. fenntartásához és végre éppen az állam, község, stb. jönnek és műhelyeik kel a legnagyobb konkurrencsei lesznek, akik semmilyen adót, sem egyéb hozzájárulást nem fizetnek, ez a rendelkezés vonatkozzon az állami nyomdára is, mely az utolsó időben monopolizálta magának azt a jogot, hogy az összes köztintézeteknek a nyomtatványokat szállítsa.

RADIO MŰSOR

Kedd, szeptember 15.

Bukarest. 20.20: Grammfón. 21: Rádió zenekar. Utána hírek.

Budapest. 9.15: Katonazene. 9.30: Hírek. 12.05: Eugen Stepat orosz balalajka. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Ifjúsági verses köszöntők. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás. 5: Novellák. 5.30: Cigányzene. 6.30: Francia nyelvoktatás. 7: Szalózenekari hangverseny. 8: Szimfónikus hangv. 9: Lauriszin testvérek hangv. 10.50: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 10.30: Német előadás. Utána cigányzene.

Bécs. 19.05: Dalhangv. 23.30: Részletek operettekből.

Berlin. 20: Hangv.

Breslau. 19: Grammfón. — 22.30: Táncczene.

Hamburg. 20: Puccini: A köpeny című operájának közv.

Stuttgart. 19.45: Grammfón.

Varsó. 21: Hegedűhangverseny, basszus énekkel.

Poznan. 22.15: Kávéházi zene.

Kattowic. 21: Szólisták hangv.

Milánó. 21: Szimf. hangv.

Róma. 20.10: Grammfón.

Prága. 19.40: Grammfón. 22.15: Grammfón.

Szerda, szeptember 16.

Bukarest. 21: Hegedűjáték. 21.45: Zongorajáték. 22.15: Cselló, utána hírek.

Budapest. 9.15: Szalózenekar. 9.30: Hírek. 12.05: Hangv. 12.25: Hírek. — 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 3.30: Morse tanfolyam. 4: Novellák. — 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: Divatsevegés. 5.30: Szalózenekar. 6.30: Olasz nyelvoktatás. 7: Cigányzene. 8: Sajtó és a tudomány. 8.30: Lakos és Mocsányi hangv. 9.30: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 9.45: Hangv. Utána időjárás, majd katonazene. 10.45: Cigányzene.

Bécs. 19.30: Opera.

Berlin. 21.10: Szimfónikus hangv. 22.45 Cigányzene.

Breslau. 21.10: Régi operettrészletek.

Hamburg. 20: Szimfónikus hangv.

Stuttgart. 21: Keleti zene.

Varsó. 22.20: Grammfón. 23.30: Áriák. 23: Könyvi zene.

Poznan. 24: Táncczene.

Kattowic. 22.30: Ének.

Milánó. 20.45: Operett.

Róma. 20.10: Grammfón. 21: Opera.

Prága. — 20.25: Zenekari hangverseny. 21.30: Violahangv.

Pozsony. 17.05: Grammfón.

Színház—Mozi

Szinkör-Mozgó műsora

Kedd: Rango, az őserdők éposza. Készítette Szumatra embrenemjárta dzsungelében E. Schödsack és felesége). Előtte u. j. Micky Maus és új hangos híradó. Előadások 3, 5, 7, 9 órakor. Helyárak 10, 20 és 30 lej.

Szerda: Rango, az őserdők éposza. Csütörtök: Rango, az őserdők éposza. Péntek: Hókuszpókusz. (Lilian Harvey és Willy Fritsch lejjebb filmje.)

CORSO-MOZGÓ műsora

Kedd 3, 5, 7, 9 órakor: A hazátlanok. Rendkívül izgalmas cowboy film. Főszereplők: Richard Arlen, Jack Holt, Fay Wray. Műsor előtt a legújabb Paramount Journal és Burleszk.

Szerda 3, 5, 7, 9 órakor: A hazátlanok. Csütörtök 3, 5, 7, 9 órakor: Premier! Női Károly legújabb sikerű katona filmoperettje, a Nyitott ablak. Főszereplők: Felix Bressart, Lucie Englisch, Gretl Theimer, Fritz Schulz.

Péntek 3, 5, 7, 9 órakor: Nyitott ablak. Szombat 3, 5, 7, 9 órakor: Nyitott ablak. Vasárnap 3, 5, 7, 9 órakor: Nyitott ablak.

HÍRDETÉS AZ ÜZLET LELKE. HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Azzal még nem tette meg kötelességét, ha kifizeti előfizetési hátralékát...

Szerezzen egy új előfizetőt az Uj Keletnek,

ha azt akarja, hogy az erdélyi zsidóság egyetlen organuma zavartalanul teljesítse kötelességét!!

Apró hirdetések

Szavanként 4 Lei
Vastagbetűvel 8 Lei
Legkisebb apró, 10 szó 40 Lei
Állástkeresőknek 1 szó 3 Lei
Vastagbetűvel 6 Lei

Csak vasárnapra feladott apróhirdetés 25 százalékkal drágább. Díj előre fizetendő. Csak portobélyeggel ellátott jelíges leveleket továbbítunk.

„EGGER” PETROL

néhány nap alatt megszünteti a hajhullást és hajkorpázást. Kapható gyógyszerárban, drogériában és illatszerárban.

Hölgyek figyelmébe. Legújabb Bubi paróka transzformáció villannyal gondóritve, mely 6-8 hónapig megtartja a hullám és gondórséget felelősség mellett. Egyedüli készítője Mussa Gyula. Str Memorandum 10.

Sadchenek kéretnek címüket „Jobb körokben” jelíggel a kiadóban leadni.

Ernster A. József 20 év óta fennálló vendéglőjét áthelyezte. Tisztelettel értesitem összes helybeli és vidéki nb. vendégeimet, hogy ort. kóser vendéglőmet saját házamba, a főpostával és régi üzlettemmel szembe a Szappan-uca eiejére (Könyök u. sarok) áthelyeztem. További pártfogást kéekr és egyben ez alkalommal kívánok חתימה וחתימה תורה-t Ernster A. József.

Évi 60.000 lejt jövedelmező, 10 évig adómentes, forgalmas helyen fekvő 2 üzlethelyiségből álló ház olcsón eladó. Cim a kiadóban.

Háziasszonyok, vendéglősök, cukrászok? Prima minőségű téli almát, diót, gesztenyét, gombát, izeket detail mennyiségben angro ár mellett szállít a Berger cukrászda Baiamareról.

Forgalmas vidéki városban családi okok miatt sürgősen eladó jóforgalmu mozi hangos felszereléssel. Cim a kiadóban. „Biztos egzisztencia” jelíggel.

Nagyváradon teljes ellátásra balkonos uccai szobába, zongora és fiúdzobahaszalattal urifrut, vagy leányt elfogadó izr. uricsalád. Özv. Berger Antalné. „Oradea, Str. Cantemir (Beöthy ucca) 42 I. 7.

Két, esetleg egy szoba konyha, fürdőszobás lakást keres fiatal pár november 1-re. Cimeket „November” jelíggel a kiadóhivatalba kérek.

Konfekcióssegédet keresek azonnali be lépésre, aki a román, német és magyar nyelvet bírja, szerb nyelvtudással előnyben. Fényképes ajánlatok: Fuchs Sándor Timisoara, Piata Scudier 5. küldendők.

Eladó egy jókarban levő rövid zongora, nagyboroshordók és ceffrének való kádák. Értekezhetni Széchenyi tér 22.

Gyermekruhavarrást a legkényesebb igényeknek megfelelő méret után olcsó árban készít „BÉBÉ” gyermekruha szalon. Pontos kiszolgálás. Str. Surdu v. Kiss ucca. Autobuszmegálló.

Tanítónő, kütünő bizonyítványokkal, magyart, németet, hébert tanit, nevelőnek menne. Hoffmanné Szatmár, Regina Maria 10.

Német anyanyelvű tanárnő olcsón és biztos eredménnyel német órákat ad. Cim a kiadóban.

XIV. ÉVF. • 2
Cluj—Kolozs
szeptember 15
5692

Az Uj Kelet és bánáság
Cikkeink u forrás meg
Kéziratokat megőrzésükre nem

Béke a kormán

Jorga és Argetoianu sajtó híreinek — ki békéketés feltétel Argetoianu szabadkez érdekekben, másfelől ok nem fogja keresz gyminiszter pénzügy A békéltételek fö két vándor esetéhez ovuk volt s így me hogy ki üljön a lovon or a következő mego gyü társának: délel és te fogsz gyalogol gyalogolsz és én ülök belement az alkuba hogy mindig a másik A Jorga-Argetoianu getoianu ül mindig a anu egyfelől szabad sági kérdésekben, ma nak hallgatnia kell. I amit a bukaresti sajt helyzete az utóbbi n dult. Készséggel elh many helyé marad, dig, amíg a béke fent tartják a békéfeltéte De meddig tarthat állapot? Aki ismeri a miniszterelnök nem káig bírja a hallgatá ja elviselni, hogy a s ó legyen a primhege mai kormányban az gazdasági kérdéseke olyan teljhatalomu Argetoianu. Nem kell tehát ké videsen ismét beszél

Jön a drága

Nem mi állapítjuk mány, hogy kár volt folni a kenyeret. Hi gített volna a gazda volna szükség arra, gyasztásra szánt bu rancsoljanak rá.

A pékeket is tönk kenyeret is megdrág velésügyi miniszter bet sem mondott cs terhé kizárólag a Most ketten is nyög céduláknak az öröme gyasztók, a földmü anyyi haszna van a ráragaszthat egy bé történetesen eszébe süsse meg az otthon

Egyszóval minden mánynak, csak épp tudta felnyomni. I földművelésügyi m mással a duplájára gyasztott buza árát arról, hogy a kenyér kormány már előre lejjel emeljük a kenyérszerrendelet, es kenyér legalább két Csak az a kérdés, kiizzadott két lejeke Mert a gazda egész márv vagy eladta a b is áron alul veszteg ie megvágni, mig lesz.

pórujjárt p

Kezdődik az ősz. szusok. Amikor a v nak a déli tájak f kezdődnek a kong lanul tartanak, m nem vácia a szóár ból tartják vasárna a kongresszusokat. sze kellemes cerem vasárnapi Jorga-fé